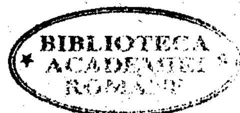
Coperta colecţiei: *Val Munteanu*
Grafica: *Bogdan Munteanu*

NICHIFOR CRAINIC

POEZII

Antologie, postfață, tabel cronologic, bibliografie
și referințe critice
de
AURELIU GOCI

Editura 100+1 GRAMAR

București, 1998

Lector: *Silvia Munteanu*
Procesare computerizată: *Ruxandra Munteanu*

ISBN 973-9223-27-3

Tiparul executat sub cda nr. 33/1998,
la Imprimeria de Vest R.A., Oradea,
str. Mareşal Ion Antonescu nr. 105.
România

PRINOS

Întâiul gând ți se cuvine ție,
Putere creatoare,
Tu care faci din patimi poezie
Cum zămislești din mlaștini stătătoare
O candelă de nufăr argintie
Din care-și urcă flacările line
Feștilele de galbene stamine.

Întâiul dor ți se cuvine ție,
Întâiul dor de-a mă desface-n soare
Sub auria razelor ninsoare
Ca floarea unui crin
Când mugurul se sparge, de frumusețe plin.

Întâiul cânt ți se cuvine ție,
Întâiul cânt cu care, - șoptit pe jumătate
Ca un suspin de boare ce-n ramuri se destramă,
M-a luluit în poala-i de ierburi aromate
Natura mamă.

Întâiul imn ți se cuvine ție,
Putere creatoare, -
E-n el credința din copilărie
Și-o inimă tremurătoare.

Când roadele grădinilor se coc
În iunie, la-ntâiul verii foc,
Ușor înrumenite și brumate
Pe jumătate,
O văd pe mama, paznică fierbinte
A unei datini sfinte:
Cucernică adună-ntâiul rând
De poame coapte

Şi murmurând
Icoanelor misterioase şoapte,
Tămâie îndelung şi luminos
Al ramurilor pârguit prinos
Şi iese ca şi mine-n dimineţi
Duminicale.
O Doamne-n cinstea rodniciei tale
Să-mpartă-ntâmplătorilor drumeţi.

CÂNTECELE PATRIEI 1916-1918

PATRIA

În mărul ce se pârguie pe creangă
Noi ţi-am gustat pământul roditor,
Din svonul dus pe câmpuri de-o talangă
Ţi-am respirat nelămuritul dor.

E sânul tău de mamă pâinea moale
Şi laptele domoalelor cirezi.
Iubim albastrul fum în rotocoale
Că tu ai fost deprinsă să visezi.

Ai frământat credinţi nemuritoare
În sângele focoşilor băieţi,
Cari-au cules pe buze de fecioare
Sărutul mândrei tale frumuseţi.

Profetic luminezi peste dezastre
Cărări ce-n zări de răsărituri pier...
La glasurile clopotelor noastre,
Ne ridicăm cu tine către cer.

Îţi lămurim, pe lespezi de morminte
Sculptatul grai din timpul glorios.
În straturile vechi de oseminte
Îţi numărăm al jertfelor prinos.

Trecutul adormit şi viitorul
În clipa care bate le-mpreuni:
Când fericiţi lipim la piept feciorul,
Îmbrăţişăm într-însul pe străbuni.

Prin veacurile moarte-n suferinţă
Te-am ridicat în slăvi pe-al nostru scut
Şi zămislim eterna ta fiinţă
Din fiecare trudă pusă-n lut.

Prin noi răsufli-n marile elanuri,
Tu gemi când sângerările ne dor;
Ci-n veştejirea noastră dorm noianuri
De vieţi ce-or înflori la vremea lor.

Sus cupa morţii cu dureri amare!
Sorbind-o, te vom binecuvânta;
Ca râurile contopite-n mare,
Noi vom muri în nemurirea ta.

MAGII

V-aţi făurit un vis de-acele
Ce-au fost aievea-n Canaan,
Străvechi tălmăcitori de stele
Sub cerul din Iran.

Întinderea scânteietoare
Pălea-n adâncuri ca un fum,
Când călăuza de vâlvoare
V-a luminat a drum.

Şi-a fost că zile după zile
Pe creştet steaua vă lucea,
În pas molatic de cămile
Călătoreaţi cu ea.

Păreau pictaţi pe cer curmalii
Umbrind răcoare de fântâni;
În golul mort urlau şacalii,
Dar voi, trei magi bătrâni,

Sporind din semnul peste fire
Tăria cugetului slab,
Treceaţi paraginile-asire
Şi haosul arab.

Treceaţi cu ochii-n steaua care,
Cu vrăji în minunatu-i chip,
Târa trei umbre legendare
Pe drumuri de nisip...

O magi, pe curgerea de veacuri,
Tremurătorul strop de foc
Ni-arată căi fără conacuri
Spre tainicul noroc.

Şi de-am crezut într-o minune,
Dureri - potop nenumărat -
Legenda voastră nu le spune,
Dar noi le-am îndurat.

Şi, peste măguri de ruine,
Acelaş crez vizionar
Anină marile destine
De-acelaş strop de jar.

Pe frunţi cu magica lucoare,
Străbatem neguri şi vâltori,
Spre zarea veşnic schimbătoare
Statornici călători.

Treptat se face cânt obida,
Iar îndoielile - temei:
Ne-mbracă steaua cu hlamida
Cerescului polei.

Şi-n fulgerarea-i diafană,
Prin vremi, o magi, vă străvedem -
Cutezătoare caravană
Sosind în Betleem.

MOŞ-CRĂCIUN
1917

Moş cu barbă de zăpadă,
Fără daruri, moş sărman,
Tinereasca ta grămadă
N-o s-o vadă
Nici ăst an.

Torc paianjenii sub grindă,
Ţara-i fără de băieţi, -
Nu-ţi mai vin cu ceata-n tindă
O colindă
Să-i înveţi.

De cu seară 'naripaţii
Îngeri nu mai cântă prin
Singuraticele spaţii
Şi-aşteptaţii
Nu mai vin.

Plânge biata gospodină,
Braţele în gol se-ntind, -
Nu e ceară de-o lumină,
Nici făină
De-un colind.

Tu, cel vesel de-altădată,
Strângi pustiul ăstui an
La colinda-ndătinată,
Fără ceată,
Moş sărman.

Gârbov pribegeşti prin sate,
Te strecori pe la oraş,
Gemi pe ziduri de cetate
Dărâmate
De vrăjmaş.

Cu tropare şi podobii
Faci popas într-un cătun
Sgriburit la gura sobii
Plângi cu robii,
Moş-Crăciun.

Plângi încet! Stă la ulucă
Paznicul sub coif de fier
Şi e-n stare, Moş-Nălucă,
Să te ducă
Prizonier!

UN CÂNTEC DE-O ZI

Fermecătoare oază latină-n răsărit,
Atâţi aduşi de vânturi ai strâns şi i-ai umbrit.
Ce caldă-n ocrotire, ce darnică în roade!
Şi-au repezit asupră-ţi flămândele noroade,
Cei odihniţi de tine barbar te-au prăpădit,
Fermecătoare oază latină-n răsărit.

Fecioară-mpodobită, cu sufletul curat,
Tu n-ai ştiut că visul de-un gâde l-ai legat.
Te-ai dăruit întreagă; dar aventurierul
Cu vrăji în mâna stângă şi-n mâna dreaptă fierul,
Prin crima lui cea nouă, răni vechi ţi-a sângerat,
Fecioară-mpodobită, cu sufletul curat.

Vrăjmaşi fără de număr, prieteni ucigaşi -
Să-ţi crească suferinţa au fost mereu părtaşi.
Când inima ta arde de veacuri pe jertfelnic,
Să-nduplece din cale destinul nepriełnic,
Istoria ţi-aduce pe-acelaş vechi făgaş
Vrăjmaşi fără de număr, prieteni ucigaşi.

DEPARTE, ÎN TRISTUL ORAŞ...

Departe, departe, în tristul oraş,
Pe care-l striveşte călcâiul vrăjmaş,
Apasă pe suflet trufia străină
Precum se prăvale din munţi o lavină.
E frântă mândria şi cântecul mut,
Pământul cu cerul poveşti nu mai schimbă
Străvechile turnuri sunt fără de limbă.
Pe albe cadrane trec ore pustii
Şi, umedă, ceaţa pluteşte-n fâşii.
Coboară pe geamuri greoaie obloane,
Mor palide glastre uitate-n balcoane
Şi veştede iederi leşină pe zid.
Amurgul revarsă un vânăt fluid.
Şi-n taina de seară, când creşte aleanul,
Tu, mândră cetate-a lui Bucur ciobanul,
Tu, inimă-nfrântă a unui popor,
Aduni împrejurul căminului lor
Bătrânii, copiii, femeile pale
Şi sângeră-ntr-înşii durerile tale.
Cu ochii lor dornici, tăcută străbaţi
Portretele celor departe plecaţi.
Şi-n dorul ce arde ca vatra-n lumină,
Speranţele tale, aprinse, suspină.

CÂNTECUL PĂMÂNTULUI

Pământule rodnic, pământule sfânt,
Tu care mi-eşti leagăn, cămin şi mormânt,
Ridică spre focul aceleiaşi stele
Credinţele tale, credinţele mele.

Evlavie ţie, pământule bun!
În sânul tău doarme trecutul străbun
Păstrând, pietre scumpe din vremile-acele,
Comorile tale, comorile mele.

Când gemi sub copite de cai frământat,
De graniţi duşmane adânc sfâşiat,
Se zbat în furtuna mâniilor grele
Durerile tale, durerile mele.

Învolbură-n mine viteze puteri!
Iar când voi fi vrednic ţărâna să-mi ceri,
Pe groapa-mi uitată să creşti viorele:
Iubirile tale, iubirile mele.

Din clocotul inimii stinse să-mi faci
Umbroase coroane de falnici copaci, -
Prin mândrele vârfuri să urci către stele
Nădejdile tale, nădejdile mele.

DURERE

Sub cenzura germană

Cum clocoteşti în suflet şi te zbaţi
Sub rânjetele paznicilor tăi
Şi vrei cuvântu-n care să străbaţi
Şi cântecul cu aripi de văpăi!
Tu, cea născută din mândrii strivite,
Tu, cea crescută din mânii sfinţite,
Durere vinovată
Că neamul mieu ţi-e tată!
Te strâng în lanţuri de tăceri tirane
Şi-n suflete ca-n temniţă te-nchid.

Otravă îţi aruncă peste rane,
Dar glasul ţi-l ucid.
Şi zbuciumele tale-nnăbuşite
Doar inimile noastre le aud.
Pământu-n care te frămânţi robit e
Şi-npurpurat de sânge ud.
O, ziua, ziua care va veni,
Când tu biruitoare vei ţâşni
Ca păcura aprinsă dintr-o sondă,
Ca vijelia-n larguri vagabondă
Şi cerul ţării mele-l vei străbate
Cu tragice cântări de libertate!

Tu, gemătul ce nu se mai ogoaie,
Tu, vinul nou ce spumegă-n butoaie,
Încins în cercuri care rob îl ţin,
Durere, sfântul răzbunării vin,
Durere, vâlvătaie nevăzută
Ce duduie în marile cuptoare,
Tu fierbi în inimile noastre, mută!
Ne arde furtunoasa ta dogoare,
Ne arde cu blestem
Că buzele uscate nu putem

Să le muiem în cupa de răcoare
A numelui tău!

Cu lacrimile-n ochi fulgerătoare,
Cu gândul de jăratic,
Te fericim, bătrâne Prometeu,
Erou în veac de veacuri singuratic!
Ai îndurat osânda unui zeu,
Dar n-ai ştiut blestemul cel mai greu:
Când şoimii îţi rupeau din măruntaie,
Tu-nlănţuit de steiuri cu verigi
Te răcoreau de-a chinului văpaie,
Că-ţi rămăsese glasul, revolta să ţi-o strigi!

SUS INIMA!

Pacea germană

Nu plângeţi drapelul vremelnic plecat
Sub viforul care vuieşte-ncruntat
Şi vetrele voastre le spulberă-n scramuri!
Voi sunteţi din neamul bărbat care-a dat
Viteji fără seamă-ntre neamuri.

Ce bocet deşteaptă pe morţi din sicriu?
Nu plângeţi, că plânsu-i risipă-n pustiu;
Lăsaţi-l în seama sărmanei bătrâne
Ce-şi rumegă-n umbră regretul târziu.
Fii tare de înger, Române!

Nu plânge! Pământul părinţilor tăi
S-aprinde de viaţa atâtor flăcăi
Căzuţi pentru lege şi sfânta dreptate
Şi mii de morminte ridică văpăi
Ca mii de comori îngropate.

E focul ce urcă din mii de cohorţi
A căror menire în suflet o porţi,
E semnul răsplăţii ne-ntoarse. Fii tare!
E flacăra nerăzbunaţilor morţi -
N-o stinge cu lacrimi amare!

În ţara cu largă iubire de fraţi,
În ţara cu vulturi zdrobiţi de Carpaţi,
Nu-şi blesteme nimeni ursita, Române
Mai sus decât munţii în sânge scăldaţi,
Un crez de lumină rămâne.

El arde pe culme de veacuri întregi,
- O torţă de-un fulger aprinsă-n Bucegi,
Şi Dacia-n roată de foc o-nfăşoară.
Acela-i din rândul eternelor legi
Şi-acela nu poate să moară!

MATER DOLOROSA

Priveai la lupta-ncinsă departe, peste-ntinderi.
Feciorii tăi, slăvindu-ţi străvechile deprinderi,
Tălăzuiau năvalnic val după val, şi-acum
Urcau în iureş vajnic prin volbura de fum.
Cum suie-n lujeri seva din îngropaţii sâmburi,
Suia în ei puterea trecutului străjer
Din cei uitaţi de vremuri sub iarba de pe dâmburi
Şi-i avânta s-atingă cu creştetul de cer.
Măreţi, prin depărtare, îţi apăreau feciorii;
Iar soarele-nfrăţitul strălucitoarei glorii
Într-o apoteoză de foc i-nfăşura.
În ochii tăi de mamă mândria fulgera.

Apoi peste câmpie se prăvăli tăcerea.
Arare doar, căzuţii îşi văietau durerea.
Şi soarele-n apusu-i pe-apusul de vieţi,
Sporind cu spaime roşii adâncile tristeţi,
Acum părea o gură de zgripţor ce se-nfruptă,
Setos, din sângerarea sfârşitului de luptă.
Şi-ai coborât la morţii rămaşi în câmpul mut
Pe unde Biruinţa, lăsându-i, a trecut;
Ce-i pasă ei, - semeaţa eroilor stăpână, -
Că braţul ce-a purtat-o ca mâini va fi ţărână!
Dar tu păşeşti pioasă, tu mama tuturor -
În tine mii de mame îşi plâng durerea lor.

E floarea tinereţii eroica ofrandă, -
Tu cazi îngândurată pe-a gloriei ghirlandă.
Te sui către mărire prin cei mai buni ai tăi,
Dar treptele suirii sunt trupuri de flăcăi.
Ai biruit printr-înşii, dar inima ta plânge
Că nimbul biruinţii e închegat din sânge.
Şi-aşa cum plângi pe lauri, tu mama tuturor
În tine mii de mame îşi plâng durerea lor.

VECERNIE

În turla de pe culme s-a clătinat un clopot
Cu dangăte profunde, cu dangăte prelungi;
Pădurea grav răsună de vuiete şi ropot,
Umbroşii arbori culcă pe câmp cernite dungi.

La marginea câmpiei un şir de cruci veghează.
Gemu pe-aici odată al luptei val-vârtej.
Un licăr scurt aprinde pe cruci câte-o spetează
Şi volbura de toate anină câte-un vrej.

Păşiţi încet! E ceasul când mistica nevoie
De-a ne pleca genunchii ne cheamă-n dangăt calm.
Văzduhul e-o mireasmă de smirnă şi aloe,
Iar vuietul pădurii se suie ca un psalm.

Slăviţii morţi acolo dorm. Apele în ropot
Şi iarba să le-ngâne repaosul tihnit!
În turla de pe culme s-a clătinat un clopot
Şi rugăciunea serii pluteşte-n infinit.

Din aripi nevăzute cad freamăte desprinse
Şi aburind în trista lumină de apus,
Câmpiile par vaste jertfelnice aprinse
Din care urcă fumul prinosului adus.

ŞESURI NATALE

ŞESURI NATALE

Voi, şesuri nesfârşite sub ceruri largi de vară,
Ca ele liniştite şi luminând ca ele,
Pe-aici îmi înfloriră şi-aici se scuturară,
În mersul vremii, macii copilăriei mele.

Întinderile voastre cu ondulate linii
Pe lunga-nvălurare a holdelor mănoase
Domol se desfăşoară sub tremurul luminii
Şi pier într-ale zării adâncuri vaporoase.

Şi râurile, care sar sprintene la munte
Şi-şi prăvălesc spumoasă năvala lor, când ies
Aici, pe unde nu e o piatră să le-nfrunte,
Adorm în mersul leneş al netedului şes.

Amiaza obosită se toropeşte în zare,
Albeşte uriaşă pe largile tarlale
Şi-n pacea dogorită de-a verii-nvâlvorare
Ea zace-n infinitul nelămuririi sale.

Purtând poveri de roade, trec carele greoaie
Cu boi blajini de-a lungul prăfoaselor şosele
Şi doina, care-n focul văzduhului se moaie,
Îmi cade-n gând cu vremea copilăriei mele.

Voi, şesuri dulci ca lenea şi largi ca nesfârşirea,
Cu depărtări pe unde mirajele tresaltă,
Şi sufletu-mi în care vi se răsfrânge firea
L-aţi legănat cu râuri şi-amieze laolaltă.

Eu nu cunosc revolta cu zbateri de furtună,
Simţirea-mi curge fără învolburări de valuri
Cum ale voastre ape se-mpacă şi se-mbună
Cu lunga-mbrăţişare a celor două maluri.

Şi-n sufletu-mi cu doruri învăpăiate, care
Cuprind nemărginirea întinderilor voastre,
Sunt visuri fără nume ce cheamă-n depărtare
Ispititor ca Fata-Morgana-n zări albastre.

POETUL

De mic, o tată, m-ai crescut în dorul
De-a tălmăci a firii largă carte,
Mi-ai revărsat în inimă fiorul
Câmpiilor desțelenite-n Marte.

M-ai dus în fața zărilor deschise
Şi soarelui i-am îndurat arsura,
În sufletu-mi buchetele de vise
Au înflorit când înflorea răsura.

Când tu arai c-un tril de doină-n gură
Sub arcul cerurilor unduiate,
Am învățat a versului măsură
Din simetria brazdelor arate.

Din zborul ce-l grăbeşte ciocârlia
Am învățat aprinsele avânturi
Şi ritmul, care naşte armonia,
Din legănarea grânelor în vânturi.

Tu scrii şi-acum cu plugul, primăvara,
A țarinii mănoasă poezie;
Eu, grea dar dulce, mi-am primit povara
De-a zugrăvi divina-i măreție.

Şi-n vis, când noaptea își resfiră-n slavă
Luciosul păr gătit cu flori de aur,
Prielnicele zâne din dumbravă
Mi-aduc zâmbind ghirlande verzi de laur.

ROMĂNIŢELE DIN VALE

Tu le vrei, sunt flori de vară ale veseliei tale,
Romăniţele din vale.
Cale lungă e de-aici
Până-n valea cu fântână
Care-aruncă-n jgheab o vână
Grea de apă
Unde ziua mi s-adapă
Rândunici.
Acolo, din iarba verde cum răsar,
Cu un sâmbure de aur pe-al corolei alb răsfrânt,
Ele par,
Înflorind din negre-adâncuri, râsul bunului pământ.

Şi de-aici, de la răscruce,
Apucăm poteca lină
Care duce
Pe colină
Şi coboară-n valea lor,
Şerpuind prin revărsarea grâului susurător.

Iată cum din lanul galben se ridică pătimaşi
Maci rotunzi şi-nvâlvoraţi
Cari-n dorul lor de tine vor să-ţi cadă fărâmaţi
Sub ucigătorii paşi;
Dar în urma ta s-apleacă trişti şi grei
Că tu nu te uiţi la ei.

Iată, iarăşi, albăstrele cu învoaltele lor jerbii,
- Limpezi picături de-azur
Sprijinite-n vârful ierbii, -
Şi-n apusul care curge peste-al grâului susur,
Toate-n urma ta s-apleacă triste, grele
Că tu nu te uiţi la ele.

Şi poteca ne coboară după mers de ore-ntregi...
Tu, cu degetele pale,
Dornică o să culegi
Romăniţele din vale...

Dar, copilă, vezi tu bine:
Mâini streine
Le-au cules de n-au rămas
Şi-au zădărnicit obida ostenitului tău pas.

Scapătă-n amurg şi-n jale
Valea veseliei tale;
De pe marginea fântânii nu mai zboară rândunici.
- "Oh, frumoasă e poteca ce ne-aduse până-aici!"
Şi-n regretul tău târziu,
Maci răsar şi albăstrele ca din lanul auriu.

DIMINEAŢA

Din adânc de răsărit
Creşte zâmbitoare
Pe pământul adormit
Viaţa s-o-nfioare.

Scutură din somnul lor
Negurile sure
Şi cu pasările-n cor
Hohotă-n pădure.

Tremură lângă poteci
Fluiere de mierle,
Lacrimile nopţii reci
Le preschimbă-n perle.

Şi din păr i se desfac
Fire de lumină
Ce prin ramuri de copac
Licărind s-anină.

Cald-copilăreşte dă
Florilor săruturi
Şi tiptil o clipă stă
Ca să prindă fluturi.

Râde-n luncă zgomotos
Şi cu ei se joacă:
Îi dă-n sus, ei cad în jos
Ca o promoroacă.

Lunecă apoi cu gând
Către sat să vină,
Ca o trenă ondulând
Valuri de lumină.

Dar sub straşini când trecu
Ce-a scăpat să zică
De-a zbucnit în râset cu
Svelta rândunică?

Amândouă-acum în zbor
Fac trilată larmă
Râsul veseliei lor
Prin văzduh se farmă.

Cade-n picuri argintii
Gingaşa-i risipă,
Guralivii de copii
Şi-l deprind în pripă.

Şi-l deprind flăcăi grăbiţi,
Fete mari în pâlcuri
Şi moşnegii potoliţi
Grăitori cu tâlcuri.

Sufletul cu zorile
Proaspete şi clare,
Feţele cu florile
Râd de-nseninare,

Şi cum creşte-n cer mereu,
Răsăritul pare
Zâmbetul lui Dumnezeu
Înflorind în zare.

AMIAZA

Din zorii dimineţii şi până adineauri
Se-nveseli văzduhul de ştrengării de grauri,
Şi ciocârlii în aer văzui cum îndoiesc
Din cântece şi sboruri frânturi de arabesc.
Şi grânele, mişcate de mâni aeriene,
Îşi clătinau comoara şi mii de buruiene
Cu spicele de aur cântară-n simfonie...
Acum din cer apasă o grea monotonie.
Le-a înecat pe toate o linişte profundă,
Deşerturile zării lumina le inundă.
Colinele-albăstrite şi-nvinse de dogoare
Molatica lor lene şi-o trândăvesc la soare.
Sorbind nemărginirii visări de raze pline,
Dorm toate-acum, - e clipa uitărilor de sine.
În aerul ce fierbe în unde săltăreţe,
Din repezi tot mai repezi, din creţe tot mai creţe,
Se risipeşte parcă tot sufletul naturii
Topit de ne-ndurarea luminii şi-a căldurii.
Ca din fântâni ascunse în tainiţele firii
Curg slobode pe lume tăcerile-adormirii
Şi-n greaua lor năvală treptat au aiurit
Viaţa-mprăştiată în largul nesfârşit.

COPACUL

Înalt şi-ngândurat ca visătorul,
Stând între cer şi-ntre pământ stingher,
Crescui şi eu din veşnicul mister
Din care toate îşi pornesc izvorul.

Când seva urcă-n trunchiul meu de fier.
Adâncul îmi trimite-n foi fiorul
Şi simt că-n mine năvăleşte dorul
Pământului de-a fi mai lângă cer.

Iar cerul peste vârful meu se-ndoaie
Şi zvonuri tainice din infinit
O gură fac din fiecare foaie.

Şi-n freamătul de foi nelămurit,
Cu şoaptele veciei se-ntretaie
Suspinele pământului trudit.

UN CÂNTEC PE SECETĂ

Apusul adunase din larg vâlvoarea verii
Şi când aprinse cerul de-amurg în vâlvătăi,
Departe-n fumuriul nelămurit al serii
Un cântec de durere se tânguia pe văi.

Plângea în el livada şi ţarina bolnavă
Şi boarea care-adoarme pe măguri de hotar
Şi tremurau susururi de veştedă otavă
Şi desnădejdea muncii trudite în zadar.

Îl repetau departe ecouri plângătoare
Şi neştiind anume din care parte vin,
Părea că, adurându-l din arsele ogoare,
Îşi respira pământul, prin el, un lung suspin.

Urcau tristeţi de moarte din inima naturii
Şi se topeau în plânsul aceleiaşi doiniri,
Când ziua, leşinată sub clocotul căldurii,
Murea pe culmi, în cele din urmă pâlpâiri.

Şi cum treceam prin seara aceea de suspine,
Pustiul ei umplându-l cu deznădejdea mea,
Părea că se desprinde tot sufletul din mine
Şi moale, în neştire, cu cântecul plutea.

Pluteai în gol, pe valuri de cânt îndurerate,
Tu, suflet fără razim şi fără căpătâi,
Ca palele de neguri în aer atârnate,
Pe care boarea serii le leagănă pe văi.

ALMA MATER

Tu, care-mparţi a milelor mulţime
Şi gâzelor pierdute-n buruiene
Şi urci în măreţiile codrene
Fecundul tău fluid din adâncime,

În tihna răcoroaselor poiene
Ţi-aduc un suflet neştiut de nime;
L-a ofilit cu zilnică asprime
Reflexul zidurilor orăşene.

Îngăduie-mi, cum sunt de sete-nfrânt,
Să sorb în sănătoasa ta vigoare
Răsufletul acestui bun pământ.

Ca-n maldărul de iarbă mătăsoasă
Revarsă-n mine forţă creatoare
Din sânul tău, natură generoasă.

ROMANŢA VERII

Ţi-aduci aminte vara când tânărul noroc
Ne pârguia iubirea cu dogoriri de foc?
Rotunda nesfârşire de-azur ne-nfăşura,
Şi albul feţii tale de dor se-mpurpura.

Făptura ta cu linii curgând în mlădieri
Şi cu mişcări agale topite-n adieri
Se profila armonic pe dulcile-arătări
De dealuri ondulate în adâncimi de zări.

Te dăruise firea cu farmec ne-ntrecut
Şi, bună ca pământul din care ne-am născut,
Împrăştiai în preajmă un har nelămurit
De roade pârguite pe dealul însorit.

Colină înflorită sub cerul străveziu,
Visând în văl de ceaţă supţire şi-albăstriu,
Te-nvăluiam, frumoaso, ca-ntr-un fantastic fald
În larga revărsare a sufletului cald.

O boare răcoroasă din umbra de molizi
Mi te-a făcut deodată frumoşii ochi să-nchizi -
Şi-n fâlfâirea clipei, adânc ai suspinat, -
Pe gura ta, suspinul eu trist l-am sărutat.

Şi-n vara când un soare fecund ne-nfăşura
Şi inimile-n pârgă de dor le-nflăcăra,
N-am presimţit ca-n ceaţă de toamnă şi-n pustiu
Norocul nostru, scumpo, brumat de timpuriu.

CARMEN VERIS

Ascunsă razelor privirii,
Eu simt o mână creatoare
Care-nveşmântă largul firii
Cu-mpodobiri de sărbătoare.
Pădurea-n templu o preface,
Din colonade-n colonade
Aprinde flori şi le desface
Peste-ale crengilor arcade.
Poenele scăldate-n soare
Înalţă lujeri, iar în ei
Ca nişte ciucuri de ninsoare
Atârnă-n floare ghiocei.
Pe sus, scânteie în răsfrângeri
De raze supţiratici nori
Ca străvezii aripi de îngeri.
Sosesc cocorii călători
Soli ai toridelor meleaguri
Şi sub cupola lucitoare
Desfăşură-ale lor şiraguri
Ca salbe lungi, clătinătoare.

Sub cerul lin ca o mătasă,
Gândirea sprintenă o lasă
Să lunece-n imensitate
Şi ochii lacomi să ţi-i pierzi
Pe ondulările ritmate.
De grâne jilave şi verzi.

Mă prinde dorul şi mă-nvinge
S-alerg, să strig, să râd, să cânt,
Şi braţe n-am să pot încinge
Cu dragostea-mi acest pământ.
Mă leagă firul înfrăţirii
De tot ce este efemer,
Sunt frate bun cu trandafirii,

Cu crinii ce-nfloresc şi pier.
Şi, Doamne, -universalul bine
Cu-acelaşi sfânt fior de viaţă
Palpită-n sângele din mine
Ca-n valurile de verdeaţă!

LACUL

În fiecare noapte, când bolţile s-aprind,
Stropesc cu aur lacul ce cântă priveghind.
El cântă-n aiurare şi-n fundul lui s-adună
Tezaure, - imagini de stele şi de lună.
Se leagănă-ntre ţărmuri şi murmură în şoapte
Stăpân pe-atâta aur în fiecare noapte,
Deşi, ca ieri, şi astăzi, şi mâini se va trezi
Că ce culege, pierde în fiecare zi.
Cu seara-ţi creşte visul şi-ţi moare trist în zori,
O, lac vrăjit adesea, minţit de-atâtea ori,
Asemeni unui suflet ce-şi făureşte lumi
Mijind pe ţărmul unde cu gândul doar te-ndrumi.
Mereu aceleaşi visuri răsar şi iar dispar,
Iar tu le cânţi venirea şi plângi al lor zadar,
Dezamăgit de soare, vrăjit de înstelare
În goana nesfârşită a clipelor fugare.

TOAMNA

O iederă mlădie mijlocu-i înfăşoară,
Cu paşi agale trece pe veştede poteci,
Lumina lui Octombre îi tremură uşoară
Pe pleoapele perlate de două lacrimi reci.

Cum gâlgâie în aer un cântec din podgorii
Şi-n sufletu-i nostalgic se moaie-ntr-un suspin,
Simbol al veseliei din vremile de glorii
Ea poartă pe-albul umăr o amforă cu vin.

SFÂRŞIT DE VARĂ

De-o vagă-nduioşare pleoapa ni se moaie
Când trece-n zare cea mai târzie rândunică,
Iar august, ca un arbor, de zile se despoaie,
De zilele-i răscoapte ca roadele ce pică.

Să ne gătim de ducă, frumoasa mea, de-acuma!
Prin păr începe toamna foi galbene să-ţi puie,
S-a veştejit colina şi va să cadă bruma
Pe urma ta-nsemnată în lut pe cărăruie.

Din tot ce-a fost o vară, un farmec va rămâne
Şi va sosi din urmă, mereu să ne-mpresoare
Molatic ca un susur de legănate grâne
Când le încinge vântul cu fire lungi de soare.

Şi-n seri când ploaia rece va bate în obloane,
Ne-o fermeca la vatră văratica zăbavă,
Printre mâhniri ivindu-şi fugarele icoane
Ca printre arbori, toamna, o luncă de otavă.

Că-n sufletele noastre, deschise-odinioară
Cât străşinile zării ce se plecau departe,
Vom fi cules din larguri învăpăiata vară
Ca un bujor sălbatic pe care-l strângi în carte.

CÂNTEC DE TOAMNĂ

Voi, plopilor galbeni, aprinse făclii
Ce ardeţi în zarea deşartei câmpii,
Înalte şi fumegătoare feştile
De veghe la moartea frumoaselor zile!
Dar moartea cu aripi de ceaţă v-atinge
Când vântul vă bate şi ploaia vă stinge,
Iar frunza târzie, din rară mai rară,
Stropeşte pământul cu picuri de ceară;
Stropeşte pământul încet, până când
Tulpinele goale-or rămâne-n curând,
Pe zarea deşartă a moartelor zile
Stând negre ca nişte scrumite feştile.

CULES DE VII

Podgoria şi-a tras un văl august
De purpură, rugină şi văpaie,
Iar strugurii par ugere bălaie
Cu sfârcurile doldora de must.

Culegătorii toarnă din hârdaie
Şi-mi dau din veselia lor să gust, -
E-al viţelor bogat olocaust
Şi-un dor tomnatic râsu-mi întretaie.

Podgorie rodind cu prisosinţă,
Tu viaţă, poamă nezdrobită-n lin,
Aş vrea cu o năprasnică voinţă,

Ca strugurii într-un pahar de vin
Să te strivesc pe toată-ntr-o credinţă
Şi-n ea să sting al lumilor suspin.

CATREN

Sosită-n luncă noaptea cu rodnica-i răcoare,
A plâns înduioşată pe fiecare floare;
Dar soarele-nsetatul de rouă s-a-nălţat
Şi soarbe plânsul nopţii pe flori împrăştiat.

BERZE

De larguri obosite, dorm, albe-n noapte, sus,
Ori poate picotează cu gându-n lume dus,
Poate visează țara eternei primăveri,
Cu legănate cuiburi în vârf de palmieri;

Cu nopțile de aur, cu zilele fierbinți,
Cu gârle care-adapă gazelele cuminți,
Cu portocalii mândri, cari înfloresc mereu
Cu leneviri de zboruri în caldul Alizeu...

O, cât de ne-ndurată e depărtarea grea!
De ce-au venit atuncea din nou în țara mea?
Ori poate și pe ele le mână dinnapoi
Același dor de ducă ce stăruie în noi,

Aceeași năzuință de-a fi unde nu ești,
De-a prinde nălucirea pe care-o bănuiești,
Aceeași sete oarbă de-a căuta ceva
Ce poate n-are umbră decât în mintea ta!

TERŢINE PENTRU MÂNA TA

Am poposit pe panta-nfiorată
De soarele ce-n ochi îţi tremura
Şi mâna ta mlădie, luminată

Cu un grumaz de lebădă, târà
Pe fruntea mea o dâră de jăratic
Era o zi de vară şi era

Un vânt îndemânatic şi molatic
Şi-n păr îţi răsfira îmbătător
Mirosul viu al cimbrului sălbatic.

Sub braţul tău visam şi mi-era dor
Şi tot mai dor de degetele tale
Să mă topesc în dezmierdarea lor.

Părea că-n floarea mânii tale pale
Setoasa inimă mi s-a-ngropat
Ca o albină-n pâlnii de petale.

Iar împrejur, părea redeşteptat
Şi smuls de-a ta fermecătoare mână
Un dor cu dorul meu îngemănat:

Ca namile târându-se-n ţărână
Din largul zilei ce le-nfierbânta
Colinele culcate într-o rână.

Cerşeau, setoase, dezmierdarea ta.

DIMINEAȚĂ DE MAI

Pe umerii colinelor din zare
Se despletesc șuvițe de lumină,
Cristalul bolții, aburit, se-nclină
Pe-a râurilor albă respirare.

Iar huma se mlădie moale, fină
Și-mi tipărește pasul pe cărare.
Văpaia trandafirilor tresare
Când adierea printre foi suspină.

Ce duh își suflă oare-nfrăgezirea
Pe-această dimineață-nrourată?
Mă simt crescând din lut cu-ntreagă firea

Și parcă astăzi e întâia dată
Când scoate din nimic Dumnezeirea
Plămada vieții-n spațiu modelată.

TERŢINE PENTR-UN ARBORE

Cum stai aici din veacuri legendare
Şi păsările cerului le creşti
Sub vaste coviltire de frunzare,

Tu pari un patriarh ce stăpâneşti
Cu seminţia ta de cântăreţe
Nemărginirea vieţii câmpeneşti.

Sălbatica naturii tinereţe
Prin miile de frunze o respiri
Şi soarelui măreţ îi dai bineţe

Când deşteptat de-ntâiele sclipiri,
Arunci din cuiburi, în prelungi ecouri,
O grindină de repezi ciripiri.

Imensitatea bolţii, pân' la nouri,
Cu zboruri ca săgeata o despici.
De bura bucuriilor te-nrouri.

Apoi gigantic braţele-ţi ridici
S-aduni din largul vânăt pe-nserate
Poporu-mprăştiat de păsărici.

O, clipa asta, când, reîntumate,
Se potolesc pe câte-o rămurea
Cu stelele prin frunze strecurate,

De-aş fi avut-o poate-n viaţa mea,
Bătrâne patriarh de zburătoare,
Eu n-aş râvni la farmecul din ea!

Că-n vremi am adumbrit şi eu popoare
De năzuinţi - şi-n suflet le purtam
Prin frunze de simţiri tremurătoare.

Cânta un cuib pe fiecare ram
Şi dulcea păsărelelor povară
Pe crengi de gânduri lin o clătinam.

Dar când spre răsărit se avântară,
Zvârlind în spaţiu ciripitul viu,
Mi s-au topit în zarea solitară.

Şi-n urma lor, pe cerul sângeriu,
Vulturi greori pluteau în rotocoale...
De-atunci, te-nalţi, o, suflete-n pustiu

Cu ramuri veştede şi cuiburi goale.

ARHAICE

HAIDUCI

Tu prinde-te cu noi ortac
De păduratice făgaşe,
Pe sub copaci în care fac
Pe clătinări de crengi conac
Privighetorile doinaşe.

În codru sunt pustietăţi
Şi-aici, pe-a ierbii moale landră,
Se odihnesc singurătăţi
Şi râd pe flori seninătăţi
Ca zâmbetul de copilandră.

Lin bate vântu-n stejăret
Şi cântă-n scorburi sunătoare
Prelung şi mângâios şi-ncet
Ca un taraf la zaiafet
În depărtări odihnitoare.

Când visul e stăpân deplin
Pe codru, cerbi şi căprioare
Coboară-n rarişti de anin
Şi-n luminiş de lună vin
Cu pasul tainic la izvoare.

Iar tu ţi-arzi inima-n văpăi
Şi-n orice vezi e o ispită.
Nesocotind că-n anii răi
N-o să mai poţi s-aduni pe căi
O tinereţe risipită.

Şi sufletul duios al tău
Ca mirodenia de cimbru
L-ai pierde-n pădureţul hău;
Dar eu te vreau mai dârz, mai rău,
Vânjos şi ager ca un zimbru.

Când junghie cu glasul lor
Tăcerea nopţii cumpănite
Ursuzii huhurezi în cor,
Tu-nvaţă setea de omor,
Din ţipetele lor cernite.

Şi soarbe ca pe-un scump venin
A codrului povaţă crudă:
Un glonte pentr-un levantin,
Iar pentru cei ce mor în chin
Un strop de milă-n geana udă.

Aşa tovarăş să te legi!
Când vrei robiile străine
Cu sânge cald să le dezlegi
Cerutele fărădelegi
Se schimbă-n facere de bine.

Şi dacă braţe de haiduci
Te-or coborî-ntr-o subterană,
La umbra iertătoarei cruci
Să mori zâmbind, că-n ceruri duci
Un cuget fără de prihană.

PLOAIE CU SOARE

PLOAIE CU SOARE

Se lasă vara-n zile lungi și rare
O ploaie liniștită și egală,
Iar soarele și-apleacă fața pală
Prin străvezimea ei, către-nserare.

Și-n picurii ce cad a oboseală
Pe umeda naturii dezolare,
Prelung răsfiră razele solare
O veselă sclipire de beteală.

Privește minunata-ntretăiere
A firelor de apă și de soare
Țesând surâs și plângere-n cădere.

E-atâta vrajă, suflete, în ele,
Că razele prin ploaie lucitoare
Sunt zâmbetele-n lacrimile mele.

SUB SPECIE AETERNITATIS

O suflete, tu pari vulturul
Robit din libertatea firii:
Te cheamă prin zăbrele-azurul
Spre haosul nemărginirii.

Coborâtor din veşnicie,
În tine cerurile cern
Îndepărtata nostalgie
A infinitului etern.

Iar gândul tău, în căutarea
Obârşiei, fără de saţiu,
Se varsă-n timp ca răsfirarea
Unui parfum subtil în spaţiu.

Uşor îl leagănă eterul
Din veac în veac, din zare-n zare,
Tot mai spre sine-absoarbe cerul
Fluidul lui fără hotare.

Ţi-adoarme chinurile-n rană
Şi te mângâie-albastrul cer
Să-nduri durerea pământeană,
Cerescule prizonier.

Dar când ghirlănzile de astre
Aprinse-n goluri de repaos
Le-or prăbuşi pe toate-n haos
Profetizatele dezastre,

Şi-or stinge ultimul luceafăr
În spulberate sumedenii,
Tu vei pluti măreţ şi teafăr
Peste milenii de milenii.

DE PROFUNDIS

Străbunii mei din vremuri legendare,
Al vostru suflet de umili ţărani
A dormitat sub secolii tirani
Ca sub un greu de lespezi funerare.

Dar din adâncul miilor de ani,
Tot ce-a mocnit în voi - frumos şi mare -
Irumpe-n mine ca o-nvâlvorare
Spre ceru-ncins în zboruri de vultani.

În sânge mi-arde dorul vostru scris;
Urcaţi, prin mine, către biruinţă,
Şi-aşa, cum ale voastre toate mi-s,

Vă răzbunaţi, că-n tânăra-mi fiinţă
A pâlpâit lumina unui vis
Şi s-a zbătut suprema năzuinţă.

CÂNTECE

Versurile mele, galbeni trandafiri,
Nu vă poartă-n părul moale nime,
Tristă, primăvara blândei mele firi
Pune pe-ale voastre lujere subţiri
Ca podoabe florile de rime.

Versurile mele, trandafiri târzii,
Vă-ncovoaie stropi de lacrimi grele,
Că veniţi pe urma viselor pustii
Şi-nfloriţi în umbră de melancolii
Din pământul suferinţii mele.

Tainic, când un cântec vorbele se fac,
Măiestreşte-n versuri sufleteşti şuviţe
Ca o fată care, singură-n iatac,
Cântă şi-mpleteşte părul în cosiţe.

Inima cu neschimbatu-i adevăr
S-o desfaci atunci în flacări de petale -
Cum îşi prinde fata trandafiru-n păr,
Prinde-o în cosiţa versurilor tale.

Lună tu, surâs în vis
Plutitor peste abis,
Cerne-ţi palida scântee
Peste somn de eleştee,
Peste sălcii plângătoare
Care-apleacă pe izvoare
Despletiri de crengi mlădii,
Grele de melancolii.
Razele spre ţărmuri du-le:
Dorm pe nuferi libelule
Ca agrafe de smarald
Pe un sân rotund şi cald.
Ninge vârfurile ierbii,

Fă din raze albe jerbii
Şi cu ele să-ncununi
Adâncimi de văgăuni.
Şi cu zâmbetul deschis
Peste creştet de abis,
Fă şi mai fermecătoare
Noaptea asta trecătoare,
Ca s-adoarmă-n somn uşor
Ranele care ne dor.

ARTA ŞI IUBIREA

Cu deopotrivă vrăji mistuitoare
Voi amândouă vă-mpletiţi în mers:
Ne doare dulce un surâs neşters
Cum cizelarea unui vers ne doare.

Dar muzica sonoră dintr-un vers
Şi ritmul inimii tremurătoare
Ne toarnă-n suflet marea sărbătoare
A armoniilor din univers.

Slăvite fiţi de-a pururea şi sfinte,
Voi, forţe ale artei şi iubirii;
Voi ardeţi raze-n plânsul omenirii, -

Senine flori pe-o jale de morminte, -
Prin voi ne fulgeră o clipă-n minte
Eternul zâmbet al Dumnezeirii.

ROMANŢA DIN URMĂ

O, vremea când zâmbea sub soare
Iluzia-n supremul cult,
Pe-atunci era nemuritoare
Iubirea ce-a murit de mult.

Era - când beat de tinereţe,
Te-avânţi pe-aripa unui vers
Şi crezi că-n braţele-ndrăzneţe
Prinzi necuprinsul univers.

Şi când pe chipul nimănuie
Nu afli - nici tu nu ştii ce,
Creezi făptura care nu e
Din setea de-a iubi ce e.

Tot sufletul mi-l aninasem
Mireasmă-n părul tău bălai,
Păreai aşa cum te visasem
Că te-am visat cum nu erai.

Şi tot ce-a fost mai bun în mine
Şi mai frumos şi mai curat
Unind cu vrăji părute-n tine,
A doua oară te-am creat.

Iubind, te-am înălţat creată
Din sufletescul meu prisos,
Pe când tu cea adevărată
Cădeai, aceeaşi, tot mai jos.

Azi, cerul ce mi-a stat aproape
Se surpă-n zare ca un vis
Ce se sfărâmă între pleoape
Când deşteptarea le-a deschis...

Pe zariştile depărtării
Cum n-am de ce te-aş mai căta
Chem alinările uitării
Să crească pe-amintirea ta,

Ca vesela exuberanţă
A iederilor ce desfac
Învolburata lor speranţă
Pe cruci sub care morţii zac.

EPILOG

TERŢINE PENTRU PRIETENI

Să bem, prieteni! Cine ştie, mâne,
Când vor veni talente mari şi noi,
Din truda noastră ce va mai rămâne!

Ne-o-nvălui uitarea-n umbre moi;
Dar moartea când va fi să ne despartă,
Eu vreau să fiu întâiul dintre voi.

Ce-nseamnă gloria? O cupă spartă!
De spuma ei postumă nu mă tem
Că timpul dintr-o dată o deşartă

Asemenea paharului ce-l bem.
În veci n-ajung egale între sine:
Ce suntem, ce voim şi ce creem.

Totuna mi-e, prieteni! Ştiu eu bine,
Când voi dormi, de mult, în ţintirim,
De cântecele mele şi de mine

Vor zice alţii: "... A, ne amintim, -
Nichifor Crainic în literatură
N-a fost un nume, ci un pseudonim."

Iar voi veţi fi bătrâni, cu mintea sură,
Şi-nţelegând că, dacă arta nu-i,
Iubirea-n viaţă-i singura măsură,

Veţi apuca poteca de pe grui
Pe-o toamnă ca şi asta de târzie,
Şi-n inimă cu amintirea lui.

Sub ăst umbrar de viţă ruginie,
Veţi închina şi pentru cel plecat
Grăind cuvinte de prietenie.

... Eu voiu dormi, de-a pururi împăcat.

ŢARA DE PESTE VEAC

ŢARA DE PESTE VEAC

Spre ţara lui Lerui-Ler
Nu e zbor nici drum de fier, -
Numai lamură de gând,
Numai suflet tremurând
Şi vâslaş un înger.

Spre ţara de peste veac
Nesfârşire fără leac,
Vămile văzduhului,
Săbiile Duhului
Pururea de strajă.

Sus! pe sparte frunţi de zei,
Şovăielnici paşi ai mei!
Piscuri de-ntrebări - momâi
Să-mi rămână sub călcâi
Şi genuni de zare!

În ţara lui Lerui-Ler
Năzuiesc un colţ de cer.
De-oi găsi, de n-oi găsi
Nimenea nu poate şti -
Singur Lerui-Ler.

CÂNTECUL DUNĂRII

Dunăre, Dunăre, drum legănat,
Drum fără pulbere şi fără leat,
Du-ne spre apele mediterane
Dorul izvoarelor după oceane.

Dunăre, Dunăre, drum către larg,
Valuri de valuri în goană se sparg,
Neamuri de neamuri cu valul şi vântul...
Noi - stăm cu doinele şi cu pământul!

Dunăre, Dunăre, drum fără glod,
Du-ne vapoarele grele de rod,
Inima neamului nostru e-n grâne:
Dăruie-o lumii flămânde de pâne.

Dunăre, Dunăre, drum de alean,
Du-ne izvoarele către ocean,
Scaldă-ne sufletu-n nemărginire,
Leagăn al dragostei de omenire.

IISUS PRIN GRÂU

Prin grâul copt, pe unde-aleargă
şerpuitoarea mea cărare
Ce scapătă departe-n aur
de glorioasă înserare,

Mi s-a părut că treci, Iisuse,
precum treceai pe vremea ceea
Gustând în mers prietenia
pescarilor din Galileea.

Pe părul tău, încununându-l,
juca o flacără bălaie
Şi soarele muia veşmântul
drumeţilor în vâlvătaie.

Vorbeai... şi inimile toate
Se aninau de vorba ta
Şi le purtai ca o podoabă
de ciucuri prinsă la manta.

Că vorba ta era mai dulce
ca rodiile din Edom
Şi-nomenea dumnezeirea
şi îndumnezeia pe om.

Treceai... şi sângera în tine
prigoana crudelor sinedrii.
În zări vă aşteptau gigantici,
cu crengi ocrotitoare, cedrii.

Iar eu părea că merg în ceata
De ucenici şi ucenice
Şi sfarăm şi eu, pentru cină,
cu palmele-amândouă, spice.

Eram, socot, prea mult al lumii
şi prea puţin al vremii tale
Că pământeana grijă, Doamne,
m-a-ntârziat, stingher, pe cale.

Pe-acelaşi galben grâu coboară
acelaşi glorios apus,
Dar n-aud vorbele-ţi pe care
evangheliştii nu le-au spus.

Trecură veacuri, şi cu ele
că treci din nou mi s-a părut
Şi-ţi caut urma luminoasă
în lutul moale s-o sărut.

RECULEGERE

Drumuri cu domoale întoarceri acasă,
Asfinţit de soare pe lame de coasă,
Prosternări de sălcii şi mesteacini, boare
De azimă caldă scoasă din cuptoare,
Aburit de inimi cântec tremurat,
În urmă departe deal însingurat,
Seară ca o rasă de călugăriţă
Înnegrind tăcut pe braţe de troiţă
Răsărit de stele, umbră de grădini,
Suflet de crăiţe şi de rosmarini...

Şezi puţin pe culme să privim de sus
Hornurile fumegând, după apus;
Fumul casei noastre-n marginea cealaltă
E mai-nalt şi face seara şi mai-naltă;
E mai drept şi mai albastru şi mai clar -
Parcă tămâiază stelele de jar.

CÂNTEC DE PESCAR

Îmi pari un păstrăv auriu
Prin apa vremii fulgerând
Şi săgetând
Talazul străveziu.

Adesea te opreşti în vad
Şi braţele spre tine-ntind,
Dar ele şovăie şi cad:
Eşti prea frumos ca să te prind.

Eu sunt pescarul răbduriu
Şi ţintuit pe mal
De tine - fulger auriu
Adus de val şi dus de val.

TERŢINE PATRIARHALE

O, lasă - visul alb din anii duşi -
Îmi pare că se pleacă râzătoare
Pe-al Argeşului leneş lunecuş.

Albastru cer şi câmp bătut de soare
Şi rapiţă-nflorită-n luna mai,
Ce schimbă şesu-n mare de vâlvoare.

Şi de-ar fi fost să fii cum nu erai,
Uniţi ca două versuri într-o rimă
Prin tine eu, prin mine tu trăiai

Acolo-n casa albă şi intimă,
Sub crengi încovoiate de belşug,
Pătrunşi de-adânca viaţă unanimă.

Cu gândurile-albine care fug
Şi fericirea noastră - strop de miere -
Din inima câmpiilor o sug.

Cu nopţi păienjenite de veghere
În care tu să ţeşi din borangic
Ştergare fine ca o adiere

Să-mbraci icoana vr-unui mucenic
Cum mama mea făcea odinioară
Când eu eram neştiutor şi mic.

Şi călători trudiţi pe drum de ţară
La noi să poposească rând pe rând
Să guste vorba ta familiară.

Zăvozii noştri să-i privească blând
Cu ochii umeziţi de duioşie...
Şi-n praf, printre drumeţi, amestecând

Dumnezeiasca lor epifanie,
Ca-n vechile balade ciobăneşti
Sân-Petru cu Moş-Dumnezeu să vie;

Şi tu, la fel de bună, să-i cinsteşti
Cu miere şi cu azimă bălană
Ca pe-orişicare oaspeţi omeneşti.

Iar ei, cu stropi scânteietori, pe geană,
Să râdă dulce-n barbă - oarecum
De neştiinţa noastră pământeană.

Şi sub amurg să plece iar la drum.
Din zări adânci solarul jărăgai
Să-i tăinuie-ntr-o glorie de fum...

O, de-ar fi fost să fii cum nu erai...

ELEGIE

Aceste vârfuri de molid
Ce picură-n văzduh răşină,
Aceste viţe ce se-nclină
Vâltoare verde peste zid
Eu mâine n-am să le mai văd,
Eu mâine n-am să le mai văd.

Aceste stele-căzătoare
Surpând din cer vremelnicii,
Aceste cupe străvezii
Brumate sângeriu pe buze
Eu mâine n-am să le mai ştiu,
Eu mâine n-am să le mai ştiu.

Aceste mâini prieteneşti
Într-ale mele cald lăsate
Cu inima ce le străbate,
Aceste mâini prieteneşti
Eu mâine n-am să le mai strâng,
Eu mâine n-am să le mai strâng.

Şi-aceste cântece pe care
Le cânt cu jumătate glas,
(Aceste vetre unde las
Cenuşa flacării fugare) -
Eu mâine n-am să le mai cânt,
Eu mâine n-am să le mai cânt.

JGHEABUL

S-au stins atâtea basme cu bătrânii
Şi ani şi frunză-n mâl au putrezit,
Dar suflet viu din sufletul fântânii
Străvechiul lemn cu muşchi mi l-a-nverzit.
Din ce adâncuri fără capăt saltă
Eu nu mă-ntreb, dar caut
Să-l ţin curat de mâlul de pe baltă.
Din gura de răcoare a fântânii
Îmi curge ca un cântec printr-un flaut;
S-asvârle-n melodii de vălurele,
Alunecă pe nodurile mele

Şi gâlgâie-n gurgui -
Eu îl primesc să-l dărui
Oricui
Şi fiecărui.

Amiaza bate-n neteda câmpie
Ca-ntr-o tipsie argintie;
Dogoarea fumegă talazuri moi.
E ceasul ars şi setea însorită
Se tânguie în mugete de boi.
Pripită, dogorită,
S-adună-n mii
De turme, de cirezi, de herghelii
Bălăngănind tălăngi tărăgănat
Şi-o jale toropită, de argat.
Te-apropie şi bea, făptură arsă,
Că apa mea ce trece nu se trece -
Cu cât o sorbi mai vie se revarsă
Şi tremură mai rece!
Din gura de răcoare a fântânii
Îmi curge ca un cântec printr-un flaut,
S-azvârle-n melodii de vălurele,
Alunecă pe nodurile mele

Şi gâlgâie-n gurgui -
Eu o primesc şi-o dărui
Oricui
Şi fiecărui.

Dar setea de pe câmp s-a ridicat
Şi din albastrul gol
Cad păsări leşinate-n rostogol
Mai jos, mai răsfirat
Pe sinilia cerului perdea,
Şi coborând cu ea,
Par ciucuri grei ce s-ar fi spânzurat
De tivul ei - şi-i moaie-n apa mea.
Şi beau şi iarăşi suie:
Avânt răsfrânt o clipă în unda mea verzuie...
Dar cum se duc şi ciripesc în zbor,
Stropindu-şi bucuria din aripa fugară
Pe nesfârşitul zâmbet al cerului de vară,
E apa mea stropită în ciripitul lor.

Din gura de răcoare a fântânii
Îmi curge ca un cântec printr-un flaut,
S-azvârle-n melodii de vălurele,
Alunecă pe nodurile mele
Şi gâlgâie-n gurgui -
Eu o primesc şi-o dărui
Oricui
Şi fiecărui.

MOLIMĂ

Un dangăt rar de clopot umbrește peste sat.
Salcâmii sunt în floare și molimă e-n sat.

Cu soarele pe creștet și frunți tăiate-n dungi,
Ei sapă gropi alături cât leagănul de lungi.

De ce te-arăți puternic în moarte, Doamne, și-n
Jelanie de mame sfârșite în leșin?

De ce ucizi rodirile-n mugure mijind
Și n-aștepți ceasu-n care, răscoapte, se desprind?

Vezi tu: aceste brațe au strâns și-au legănat;
Acum par ramuri care de flori s-au scuturat.

Vezi sânii: adăpară cu lapte cald și viu;
Fântâna lor va curge de-acuma în pustiu.

Un dangăt greu de clopot umbrește peste sat;
Nori albi din nesfârșitul albastru s-au lăsat

Și parcă ancorează, iar satul e un port
La margine de ceruri, cu clopote de mort.

Și pleacă iarăși norii ca floarea de salcâm:
Corăbii încărcate pentru cellalt tărâm.

SUB CURCUBEU

Cu şuiere de lame pe arcer,
Furtuna răbufnită-n gol
Îşi ascuţea tăişul crunt pe cer.

Şi noru-n ea căzuse mototol
Ca pasărea sorbită
În vâlvătăile unui pârjol.

Părea o minge repezită
Din margine în margine de cer
De-un braţ de vijelie-nnebunită.

Şi vulturii furtunii l-au rupt cu cioc de fier,
Şi fulgerul i se-mplânta mereu
În trup, ca un hanger.

Apoi căzu-n adâc furtuna - scurt şi greu -
În hău rămase norul, leşinat,
Sub curcubeu.

Cu plumbul suferinţii încărcat,
Strivit şi vânăt şovăia în vid
Aerianul naufragiat.

Dar de din jos, deodată, prin zări ce se deschid,
Un munte - ca o milă imensă, de granit -
Spre nor îşi-nalţă umărul arid.

Şi fu o clipă de surâs nemărginit
Când, doborât de chin, s-a răzimat
Un nor plăpând de-un munte de granit.

VILA BLANCA

La vila omului bogat
Ce-nfruntă apele fudulă,
Dulăi cu rânjet galben bat,
Fac noaptea înşi de caraulă.

Odor de marmură, înscris
Pe-albastre nesfârşiri în poarnă,
L-a fost clădit şi-apoi l-a-nchis
Stăpân ce nu se mai întoarnă.

Când treci durerea să-ţi îngâni
Cu forma vilei lui fudule,
Îl simţi doar cum te latră-n câni,
Te fluieră prin caraule.

Şi gândul tău însângerat
S-amestecă de-a valma-n mare:
Deznodământ nemăsurat
De vuiet şi de zbuciumare,

Talaz şi gând şi uragan
Limanu-l muşcă să-l dărâme,
Odorul lui marmurean
Să-l spargă ţăndări şi fărâme.

CÂNTECUL APEI

La tine, Doamne, nu mă-nalţ
Cu muntele lucid în smalţ:
De piatră e, iar se scufundă
Nisip mărunt sub apa scundă
Precum a focului nălucă
Tot valul apei o îmbucă.

La tine, Doamne, nu m-avânt
Pe-al vântului deznodământ,
Balaur care-nghite spaţii,
Dar târâtor sub constelaţii,
Ce cade prăvălit din zbor
De abureala unui nor.

Cu stropul, Doamne, mă ridic,
Mai tare cu cât e mai mic;
E Sfarmă-Piatră, Stinge-Foc,
E Frânge-Vânt, e-n orice loc,
Subpământean, aerian,
Şi e izvor şi e ocean.

Murmură-n râu şi-n mare geme,
E tinereţe peste vreme,
Din nori închipuie icoane
Şi spânzură de bolţi amvoane
Ca voia ta pe cer să steie
Prin fulgere şi curcubeie.

GLAS DIN CÂMP

Cu stele în suflet scuturate
Pornesc în zori
Când tremurul de foi înrourate

Fărâmițează limpezimi subțiri
De aer fraged -
Copacii mă stropesc cu ciripiri.

Eu râd cu râsul plin ca rodu-n clăi
Şi nesfârşit ca hohotul luminii
Pe buze umede de văi.

Şi plâng ades pământul când l-aud
Sub arşiță gemând -
Aş vrea cu ploaia plânsului să-l ud.

Nu semăn niciodată ca s-adun,
Adun întotdeauna ca să samăn -
Nici rău nu sunt, nici bun.

Mereu culeg, dar mâinile mi-s goale,
Azvârl mereu,
Iar inima mi-e plină de răscoale.

Din poala mea tu vii şi ciuguli boabe,
Flămândă lume,
Săracă lume plină de podoabe.

Furnale-nalte gem peste oraşe
Restriştea ta, o fumegă şi-mi par
Făclii lângă sicrie uriaşe...

Iar eu rămân umil cum m-am născut:
Spre zările de iarbă şi lumină
Mă frâng pe plug şi-o iau de la-nceput.

EUTHANASIE

Cu viaţa care-mi clocoteşte-n vine
Eşti, moarte, deopotrivă chipul meu;
Clepsidră-i soarta şi nisip sunt eu:
Cu cât descresc în viaţă cresc în tine.

De-i bine una, iar cealaltă rău,
Simt binele în rău şi rău-n bine
Că una sunteţi amândouă-n mine:
Din mierea vieţii gust veninul tău.

Te simt prin tâmpla odihnită-n palmă
Un val abia ghicit pe apa calmă
Mocnind furtuni sub jocul unduierii.

Vis alb voi fi în somnul tău topit...
Dar azi, cât încă nu m-ai cotropit,
Eşti noaptea scurtă din solstiţiul verii.

CÂNTEC DE-ADORMIRE

Motiv verlainian

Luminile de ierburi dezlipite
Se reculeg în soare ca s-apună -
Desfă-te, suflete, dintre ispite
Şi-n trup te-adună.
Un leagăn e, şi culcă-mi-te-n el.
Sunt plin de somn ca un mormânt de duhul morţii.
Ne-o legăna încet, încetinel,
Cu grijă mâna sorţii.

Şi fără grai, un cântec de-adormire
Pe oboseala noastră va să cadă -
Tomnatică-mpăienjenire
Pe-o veştedă livadă.
De câte-au fost, de câte-or fi
Nu va cânta, nu va şopti
Ca nici să ştim nici să simţim
Când adormim.

Doar luna jumătate s-o legăna în gol
Ca noi domol,
Asemeni unui leagăn ce poartă-n infinit
Un prunc de mii de veacuri adormit
În cântece de stele căzătoare.

I. PARADIS

Un rob eram şi m-ai făcut titan.
Prin fumul miilor de ani mi-apare
Vedenia Edenului tiran.

Neîntrerupta stelelor mişcare
Rotea melodioasă în abis,
Pământul, ca un cap de mire-n zare,

Se-ncunună cu focul lor. Un vis
Ne legăna, treziţi pe jumătate.
Cu somnoroasa-i lene-n Paradis.

Ardeau aceleaşi zarişti ne-nserate,
Aceleaşi roade spânzurau de ram,
Aceleaşi flori de nimeni scuturate.

Iar noi, din mila ta, le admiram,
Ne covârşeau minunile divine
Şi, mici, în umbra lor ne-nfăşuram.

Dorinţi, mijite-abia, mureau de sine
În saţiu greu şi-n toropeală grea
Şi-acel nemăsurat şi veşnic bine

Mai tare ca osânda ne durea...
Văd mâna Evei, moale, cum adie
Voind ceva şi neştiind ce vrea.

Şerpuitoare ca o melodie,
Un rod din mărul cel oprit a rupt;
Dar creanga s-a mişcat - şi vijelie

Cutremură repaosu-ntrerupt
Şi fulgere-n văzduh se-ncăierară
Căzând orbiş în marea dedesubt.

Se-ncrucişau prin volbura stelară
Un vuiet lung şi-un hohot neştiut
Şi lumile-n adânc se turburară...

Atunci - mărire ţie! - am căzut.

II. TRUDĂ

Un rob eram şi m-ai făcut titan
Din ziua-n care mi-ai turnat în trup
Osânda muncii - soartă şi liman.

Din stânca vieţii viaţa mea o rup,
Vârtej de forţe-n pieptul meu s-agită
Cum zbârnâie albinele în stup.

Cununa nemuririi, veştejită,
Mi-ai desfoiat-o, Doamne, de pe cap
Şi-n schimb mi-ai dat o floare de-o clipită.

Dar clipa mea e cupa-n care-ncap
Voinţă, trudă, vis şi libertate
Cu care setea vieţii mi-o adap.

E-nveninat pământul de păcate,
Dar numai astăzi, în amarul lui,
Îţi gust nemărginita bunătate.

Trudesc, trăiesc - şi lupt şi cad şi sui -
Ce tainică putere mă avântă
Că tot ce-ating înmlădii şi supui?

Pământu-n sărbătoare se-nveşmântă
Şi fapta mea-i oglindă-n care vezi
Lumina Paradisului răsfrântă.

În braţul meu, eşti, Doamne, şi lucrezi
Şi-n truda mea, cu mine laolaltă,
Te bucuri sângerând ca să creezi.

Tu inimă de flacără, tresaltă!
Ei trec măreţi în raza dimineţii, -
De ropote vuieşte bolta-naltă

Şi duduie pământul luminat:
Sunt mulţi şi sfinţi şi falnici ca profeţii -
E însuşi Dumnezeu multiplicat

În fraţii mei, în faurii vieţii.

TRUP DE FUM

Dintr-o pânză străvezie
De păianjen vreau să-ţi fac
Un aerian hamac,
Plutitoare să te ţie
Între vârfuri de copac.

Somn în leagăn să-ţi prelingă
Greieruşii câmpeneşti,
Praf de lună să te ningă,
Mâna mea să nu te-atingă
Să nu mi-te veştejeşti.

Către tine doar să suie
Gândul vis şi gândul viu,
Trup de fum trandafiriu,
Între ce e şi ce nu e
Că te am - atât să ştiu.

PROGRES

Te văd în câmp, te văd în munţi, te văd pe mări,
Şi sub pământ şi sus în aer: pătimaşă
Întrecere-a flămândei căutări,

Văpaie a voinţei uriaşe
De-a fi mai mult decât ţi-a fost sortit de cer
Şi de-a croi bătrânei datini noi făgaşe.

Ştiu gândul tău - cutezător scafandrier .
S-afundă-n valul submarin şi subteran
Să smulgă ultimul grăunte de mister.

Din est în vest, din nord spre marea cu mărgean,
Văd lebădând lunecătoarele vapoare
Pe-albastre netezişuri de ocean.

Văd trenurile cum fulgerătoare
Înfig în zări iuţeală de săgeţi,
Văd sfori de fier ca razele de soare,

Simt undele ce-n lume le trimeţi
Ca dintr-o dată-n orice loc s-azvârli gigantic
Voinţa ta şi glasul tău şi gândul tău semeţ.

Te văd legând Pacificul de-Atlantic
Şi continent de continent
Pământul nou adăugându-l celui antic

Şi globul tot din orient în occident,
Din nord în sud, e prea îngust ca să mai ţină
Potopul tău neţărmurit şi violent.

Mai sus, mai sus! Deasupra ta se-nclină
Pe rotitorul cerului cadran
Ciorchini de stele, zodii de lumină...

Văd zborul tău de cavaler aerian:
Pe pajura de tine născocită
Te-nalţi să sameni geniul uman

În stearpa Universului orbită...

O, tu, trufaşă cugetare-n mers,
Te văd în vremi şi-n spaţii moarte risipită
Şi-n urma ta, pe bobul viu de Univers,

Sub pulberea de aur a marilor idei,
Rânjeşte barbaria pe labe tari de lei,
Iar inima se-neacă în deznădejdea ei -

Sub pulberea de aur a marilor idei.

CÂNTEC TRACIC

Lumină de aur turnaţi din ulcioare

Şi puneţi pe-naltele voastre tristeţi
Coroane de coarde de viţă, coroane
Cu frunză mierie şi grele broboane
De struguri ca piatra de preţ.
Şi umpleţi cu flacără gâlgâitoare
Bărdaca de lut.
Pământul e rece, e negru şi slut;
Scăldaţi-l în aur de soare.

Lumină de aur turnaţi din ulcioare.

Vremelnica slavă în pulbere zace,
E drumul prundit cu fărâme de zei.
Prieteni, în umbră de-amurg, pentru ei
Se tânguie veacul pe văile trace.
Pustiu e pământul şi era săracă,
Pe zeul beţiei, ajuns nevoiaş,
L-au pus într-o cramă argat simbriaş.
Să bem pentru el o bărdacă!

Lumină de aur turnaţi din ulcioare.

E noapte rotundă sub cer stâmpărat,
Un curpen imens e Calea-lactee
Din ramură-n ramură împovărat
De struguri ce-n beznă scânteie.
În boabe de stele lumina e vin.
Şi dacă pământul e slut şi e orb,
Din vinul luminii mi-e sete să sorb.
Prieteni, eu pentru suflet închin.

EU AM TRĂIT

De bezna ta, o moarte, nu mă tem,
Eu am trăit -
Şi ştiu că va să vii. Deci, nu te chem.

Că, dacă Domnul m-a deosebit
Din marea umilinţă populară,
A fost ca mai adânc s-o simt: eu am trăit.

Cu sete de albine-am adunat
Nectarul din grădinile femeii,
Dar mierea dragostei m-a-nveninat.

M-am împărţit prietenilor mei
În clipele de aur şi de scrum
Prin mine să-i îmbun şi eu prin ei.

Şi-n sus, pe drumul fără căpătâi,
Prin colţi de stâncă paşii mei călcară
Şi-avui ades prăpăstii sub călcâi.

Şi trăsnetul mi-a doborât înalţii
Stejari ai năzuinţii,
Dar din nădejdea mea zbucniră alţii.

În viaţă crezul meu e ca un stei:
Oricât de greu ciocanul sorţii cade
Nu-l sfarmă, ci doar scapără scântei.

Când ce clădeam s-a dărâmat, am reclădit;
N-am izbândit ca Meşterul Manole.
Dar am zidit mereu: eu am trăit.

Şi-ades, plătit cu trude sângerii,
Tot cerul l-am răsfrânt
În iezere de limpezi bucurii.

De bezna ta, o moarte, nu mă tem,
Eu am trăit -
Şi ştiu că va să vii. Deci, nu te chem.

Tu - paraclisierul năimit
Ce stinge candelabrele-n altare
Când liturghia vieţii s-a sfârşit.

Eu am trăit.

ŢĂRMUL DE DINCOLO

Ţărmul de dincolo de mare,
Învăluitul Finister,
E poate margine de cer
Şi poartă către alt mister,
Iar pentru gând cutremurare,
Hotar de jar, străjer de ger.

Ajuns-au oare câţi plecară?
Plecaţii nu ne mai răspund.
Şi sunt pe mare ca un prund
Ce cade surd şi greu la fund -
Ca moartea, marea e amară
De câte taine o pătrund.

Ţărmul de dincolo de mare
O fi grădină ori pustiu
Ori sloi polar şi argintiu?
Nici tu nu ştii, nici eu nu ştiu -
Şi orice navă dusă-n zare
S-a dus pe veci ca un sicriu.

ŞOIM PESTE PRĂPASTIE

EU

I

Spre glorioasa-mi obârşie
Cobor adânc din eu în eu,
Sub două mii de ani mă-mbie
Din fundul vremii chipul meu.

Aud un vălmăşag titanic
Şi văd din el cum mă desfac
Cu părul retezat romanic
Pe sub căciula mea de dac.

În doina dulce-a mamei Dochii
Alunec din părinţi în prunci,
Şi deschizând pe lume ochii
În cel de azi sunt cel de-atunci.

Văd cum Olimpul trist apune
În sfântul răsărit creştin.
Aud întâia-mi rugăciune
Şi-ntâiul gângurit latin.

Departe, cade ca un nour
O togă pe-un august liman;
Rămân între vultur şi bour
În fumuriul meu suman.

Sub streaşinile vremii sure
Trudesc în aburi şi veghez
În luminişuri de pădure
Ori sus pe zid, la meterez.

Sprânceana când o-ncrunt metalic
Se moaie lin în dor blajin:
Surâs din cerul meu italic,
Amar din Pontul Euxin.

Ca soarele ce se răsfrânge
În valul apei înmiit,
În milioanele de-un sânge
Sunt eu pe veci întipărit.

În chipurile lor voinice
Când se-nfioară, eu tresar
Cum mişcă un noian de spice
Acelaşi bob miliardar.

Pământul sfânt până-n hotare
Prundit e cu strămoşii mei,
Cucernic ridicând altare
Pilaştrii bolţilor sunt ei.

Şi-n somnul albelor linţolii
Ei sunt temeiul subteran
Pe care urc precum atolii
Pe oseminte de mărgean.

De două mii de ani încoace
Mă-nvârtoşez în cei ce vin
Ca singur eu să pun soroace
Încovoiatului destin.

Când uneori mă-ncearcă plânsu-mi
De cât amar am cunoscut,
Mă-mbrăţişez pe mine însumi
Cel încă-n vreme nenăscut.

Tresaltă-n mine milioane
Cu viitoru-n ei răsfrânt
Şi-n iureşul eternei goane
Cum sunt ce-am fost voi fi ce sunt.

ŞOIM PESTE PRĂPASTIE

Prăpastia hăuie-n cerul de jos
De lacul din fund ochenată lucios.
Iar şoimul din aer umbrindu-se-n unde,
Ispita l-atrage-n adânc să s-afunde.
Acum coborând e săgeată de fum
Şi alta zvârlită de jos e acum,
De parcă genunea îl soarbe cu sete
Şi iarăşi semeţ în azur îl trimete...
O, şoimule ager din mine zburat,
Iau parte la jocul în lac răsturnat
Şi-n fundul genunii, spoit cu-amăgire
De ceruri albastre şi nemărginire,
Văd groaza din urmă ce parcă mi-o ştiu
Prăpastie neagră cu fund străveziu.
Mă plec peste-adâncul în care-am să scapăt:
Mirajul mi-arată un cer fără capăt.
Mă zgudui ca şoimul prin hăul vrăjmaş,
Dar umbra mea creşte cu chip uriaş
Şi stele desprinse din nalte ţinuturi
De creştetul umbrei mi-anină săruturi.
Prăpastia hăuie-n cerul de jos
Şi totul e groaznic şi totuşi frumos.
Un glas îmi şopteşte: «Fii om, nu te teme,
În veacul ce vine nu-i moarte, nici vreme!»
Şi jocul prin care cobor şi mă-nalţ
Argila bătrână mi-o suflă cu smalţ.

Dar iată că şoimul, izbindu-l o clipă,
Mirajul din fund, sfărâmat, se deschipă
Şi pasărea ţipă smulgându-se-n salt
Din groaza strâmbată pe cerul cellalt.

UCENICUL

Natură, scump bijutier
Al diademelor cereşti,
Tu care veşnic şlefuieşti
În cosmicul atelier,

Primeşte-mă ca ucenic,
În nopţi de taină să mă-nveţi
Canonu-naltei frumuseţi
Spre care vreau să mă ridic.

Şi-aşa trudind la cizelat,
În zori să cad în aşternut
Ca un întors cosmonaut
Cu praf de stele pe halat.

Tu, care dăscăleşti artişti
Şi-ţi iei la glorie părtaşi
Vizionarii uriaşi
În geniul cărora te mişti.

Cuvinte dă-mi, să le-mpreun
Fierbinţi de-ntâiul suflu viu,
Dă-mi să le văd cât nu se scriu
Şi să le-aud cât nu se spun.

Din matca lumii să le chem
Şi-n duhul ei să le trimet
În constelaţii de sonet
Şi-n căi lactee de poem.

UNDE SUNT CEI CARE NU MAI SUNT?

Întrebat-am vântul, zburătorul
Bidiviu pe care-aleargă norul
Către-albastre margini de pământ:
Unde sunt cei care nu mai sunt?
Unde sunt cei care nu mai sunt?

Zis-a vântul: Aripile lor
Mă doboară nevăzute-n zbor.

Întrebat-am luminata ciocârlie,
Candelă ce leagănă-n tărie
Untdelemnul cântecului sfânt:
Unde sunt cei care nu mai sunt?
Unde sunt cei care nu mai sunt?

Zis-a ciocârlia: S-au ascuns
În lumina celui nepătruns.

Întrebat-am bufnița cu ochiul sferic,
Oarba care vede-n întuneric
Tainele neprinse de cuvânt:
Unde sunt cei care nu mai sunt?
Unde sunt cei care nu mai sunt?

Zis-a bufnița: Când va cădea
Marele-ntuneric, vei vedea.

ENIGMĂ

În întuneric nehotarnic
Ca un scafandru dat afund
Vegheam sub lampa mea zadarnic
Enigmele să le pătrund.

Erau ferestrele deschise
Spre răsărit şi spre apus;
De frate-meu care murise
Aminte iarăşi mi-am adus.

Deodată năvăli-n odae
O pasăre, suav omăt,
Ca fulgerul trecu-n văpae
Privind-o galeş îndărăt.

Dar de-o putere oarbă trasă,
Cu dâra zborului s-a dus,
Intrată numai ca să iasă
Din răsărit înspre apus.

De ce din bezna nopţii ruptă
S-a scufundat în beznă iar?
Enigmă ce frământă-n luptă
Trudita minte în zadar.

O, ce n-aş da să mai tăragăn
Prin veghe zborul meu pribeag
De n-ar fi-n urma mea un leagăn
Şi-n faţa mea un sarcofag.

Mă trage bezna spre genune,
Lumina mea, lumina mea,
Şi nimenea nu-mi poate spune
De ce din ea trec iar în ea!

PORTRET

Tu, fagule gigantic, ţâşnind ca un şuvoi
Să prinzi în braţe cerul ce-ţi curge printre foi;
Şi tu, mesteacăn gingaş, sculptat în alabastru,
Cu frunza ploae verde stropită de albastru;
Tu, ulmule cu noduri, încins de curpeni sterpi,
Grozavă-ncolăcire de vipere şi şerpi,
Şi tu, stejar de-o vârstă cu-adâncile proverbe
Ce fluieri când furtuna în clocotu-i te fierbe;
Tu, părule ca norul rămas după ciclon
La marginea câmpiei proptit într-un pripon,
Şi tu, molid în zale de cavaler statornic,
Ce-asculţi vrăjit când sună departe corn de gornic;
Tu, salcie ce-nchipui mătănii cuvioase
Cu verdea elegie a crengilor pletoase,
Tu, plopule ce gânguri copilăreşte când
Îţi gâdilă o boare frunzişul tremurând,
Voi, fiecare-mi sunteţi, pe rând, câte un simbol,
Dintr-unu-ntr-altul gândul, schimbat, se dă de gol;
Făpturi îngemănate adâncului meu tainic,
În chipurile voastre sunt eu, Nichifor Crainic.

OASPELE

Murgului oprit abia
I se-ntunecă valtrapul,
Soarele sărind din şea
Îşi înclină capul.

Lumea a stătut pe loc
Culegându-se de-afară
Că-mpăratul Chip-de-foc
Poposeşte-n ţară.

Moş-Pământul românesc
Laviţă pe munţi i-aşterne,
Cap de aur odihnesc
Trei dumbrăvi de perne.

Murgul său împiedicat
Cu verigi de noapte grele
Paşte până-n revărsat
Holdele de stele.

Moş-Pământul românesc
Ţine liniştea pe ţară,
Doarme oaspele ceresc
Pân-o să răsară.

DEZRĂDĂCINAT

Eram în vis un biet hoinar
Într-o Saharǎ ori savanǎ,
Hai-hui cu alţii-n caravanǎ
Sǎ prindem spaţiul fugar.

Umblam prin ţara nimǎnui
Şi caii nechezau în spume
Pustiului golit de nume
Ca un copac de frunza lui.

Sub searǎ tǎbǎram la foc,
Dar dimineaţa-n urma noastrǎ
Creştea pe vatrǎ samulastrǎ
Şi golul se umplea la loc.

De cum prindeam sǎ mǎ culeg
Mǎ risipeam în zarea arsǎ
Nisip pe care vântu-l varsǎ
Pulverizând pustiu-ntreg.

Cǎdea din mers câte-un ortac,
Dar nimeni nu-i plângea de milǎ,
Nici luminiţǎ-ntr-o feştilǎ,
Nici pomenire-ntr-un colac.

Negrija dulce de hoinar
Pǎrea cǎ pe nimic n-aş da-o,
Mǎ conturam în vreme ca o
Poianǎ-n codrul secular.

N-aveam deasupra nici o stea
De care gândul sǎ s-agaţe,
Umblam cu tot vǎzduhu-n barţe
Şi cu uitarea-n urma mea.

Dar fără astăzi, fără ieri,
Simţeam cum moartea mă pătrunde,
Pornit de nu se ştie unde,
Călătorind spre nicăieri.

Şi m-a cuprins un plâns amar
De viaţa ce mi-a fost străină,
În lume fără rădăcină,
În ceruri fără semn polar.

BALADA DOINEI

Din culme, din culme de munte pietros
Se năzăre satul în ţara de-jos
Şi-acolo, prin vălul albaştrilor aburi,
Ciobanul ghiceşte mijiri de oleaburi.
Dar cum le cunoaşte de prunc şi pe rând,
Mai limpezi le vede cu ochiul din gând.
La margine-acolo e strâmba cocioabă
A maicei bătrâne cu viaţă de zdroabă;
O zână de fată la casa din grui
Brodită pe chipul din inima lui.
Dar zâna de fată e şi-altuia dragă,
Chiar astăzi cu nuntă pe viaţă se leagă.
Tot satul răsună de chiote-n toi...
El - pustnic în munte şi slugă la oi.

Cântarea luminii ce cade pieziş
Pieri-n ciripitul pierdut în frunziş.
Năvalnică noapte pe munte se lasă
Şi turma-ngenunche în staul retrasă.
Ce focuri din zodii cereşti s-au răsfrânt
În singurătatea acestui pământ?
Şi-aprind huhurezii, deprinşi să vegheze,
Jeraticul verde din genele treze;
Cu ochii pădurii părând că-l străpung,
Fac noaptea mai neagră şi timpul mai lung.
Nevolnic e somnul şi trudnic aleanul!
Tot greul în bâtă l-apasă ciobanul.
Cu inima plină de dragostea lui,
El n-are cui spune-o şi-ar da-o, dar cui?

Tu, munte, doboară o stâncă de sus
Şi dă-o deadura în omul răpus!
E greu de iubire ca stupul de miere,
Dar nimeni n-o ştie şi nimeni n-o cere,
Şi poate sub stâncă i-ar fi mai uşor

Decât sub povara gemutului dor.
Deodată din hăul de neguri pătrunde
Oglinda de fildeş a lunii rotunde.
Ciobanul cu bâta proptită-n pământ
În omul din lună se vede răsfrânt.
Şi cum o clintită tilincă subţire
Măsoară tăcerea din nemărginire,
Icoana de umbră din luciul lunar
I-arată pustiul şi golul amar.

Dar luna cu faţa măicuţei zâmbind
L-învăluie-n dulce polei de argint.
Un fulger!... Lumină şi zguduitură!
Ciobanul îşi duce cavalul la gură
Şi-n doină strămută sălbaticul dor
Ca lacul din stâncă ţâşnind în izvor.
E-un cântec ca noaptea sub steaua polară,
Apoi melancolic ca faptul de seară,
Apoi ca lumina întinsă-n amiezi
Şi-n urmă ca roua din zori pe livezi.
Ciobanul din lună îngână oierul
Şi umplu de doină pământul şi cerul,
Pământul cu golul din pustietăţi
Şi cerul cu hăul din singurătăţi.

ÎNCHINARE

Evlavie ţie, rapsod singuratic,
Atins de ursită cu sacrul jeratic!
Înfrânt de obidă când doinei te dărui,
Durerea cântată o-mparţi fiecărui.
Ce rană din veacuri îţi sângeră gândul,
Şi câţi plânşi în tine i-ascult îngânându-l?
În fiece rază e soarele-naltul
Şi doina e-aceeaşi în tine şi-ntr-altul.
Azi schimbă-n lumină amarul şi greul
Cum râde din ploaie, pe cer, curcubeul.
Azi cine mai ştie ce dor te frământă
Când inima lumii în doina ta cântă
Şi când în ecouri de aur răsună
Pământul şi cerul cu noi împreună!

CÂNTEC BOLNAV

N-am ce să fac cu mâinile uscate,
Nu pot nici unei munci să le ofer;
În chinu-acestei trândăvii forţate
Par două ramuri ce trosnesc de ger.
Ferice de minerii care-asudă
În fundul ocnei şi de toţi acei
Ce ţin de mână, aburind de trudă,
O sapă, un ciocan sau un condei.

N-am ce să fac cu bietele picioare,
În pasul lor scurtat măsor abia
Lungimea gropii mele viitoare
Ce-ntârzie să mă scufunde-n ea.
Ferice de hoinarii tari şi sprinteni
Ce din cenuşa zilelor se scot
Şi mişcă pasul liber pretutindeni
Şi merg şi duc pe umeri cerul tot.

N-am ce să fac cu ochii, fără chipuri
De om, de pom, de culme sau de zbor,
Doar aiurarea vântură nisipuri
Nălucitoare prin deşertul lor.
Ferice de piloţii ca vulturii
Şi-n cărţi de cei ce dezvălesc idei
Că unii văd splendorile naturii,
Iar ceilalţi înţelepciunea ei.

Aud departe fluier de uzină
Ce-aţâţă hărnicia tuturor.
Ei, biruind o noapte de hodină,
Pornesc cu dimineaţa-n ochii lor.
De ce nu-mi daţi şi mie o unealtă?
În perle de sudoare-aş străluci,
Trăind cu toţi trudiţii laolaltă
Obşteasca fericire de-a munci.

ELEGIA ÎMPLINIRII

Acum lumina cade tomnatică şi moale,
O supravieţuire a marelui zăduf,
Pe frunza suspinată sclipind în rotocoale,
Dezmiardă anotimpul cu-atingere de puf.

Se lasă lin prin bolta de viţe ruginite
Cu struguri care-atârnă spre moarte când se coc
Şi-i dă un chip de grotă ce-ncheagă stalactite
Din lacrimile-acestui pământ fără noroc.

În orice împlinire suspină o durere
Şi umbra-i cade-n mine ca un tăiş îngust
Că viaţa-i pârguire, iar coacerea cădere
Cum pofta mistuită în spaţiu e dezgust.

Legându-mi forma vie de doliul căderii,
Mi-e umbra grea de moarte că nu pot s-o ridic.
E toamnă sfărâmată în palide puzderii
Şi crengile se-nclină cu rodul spre nimic.

Dar vine-o jale dulce pe undele luminii
De suflet ce se-ntoarce dând trupului ocol
Ca o mireasmă peste pierzania grădinii
Când fructul copt spre moarte s-a prăbuşit în gol.

DOINA MEA

Munţilor
Cărunţilor,
Culmile ce se ridică
Trăsnetele le despică
Şi din stâncile trufaşe
Crapă ţăndări pe făgaşe,
Şi din ţăndări crapă prund,
Ce-a fost vârf ajunge fund.

Munţilor
Cărunţilor,
Apa, cât sunteţi de munţi,
Macină din voi grăunţi

Şi pâraele vă tae
Rumeguş de fierăstrae
Şi cu valul care pleacă
Fundul mărilor vă-neacă.

Munţilor
Cărunţilor,
De-ar fi soarta pe ales,
Decât munţi mai bine şes,
Să te muşte sapele,
Să te bată apele,
Holdele să se ridice
Cu miros de pâine-n spice.

CÂND MUGURII SURÂD A FLOARE

Jucaţi-vă cât sunteţi mici
Şi mugurii surâd a floare.
Atâta ni s-a dat sub soare
Doar un acum, doar un aici
Când mugurii surâd a floare.

A fi, a fi şi-a chiui,
Trezie-n somnul negrei hume!
Lumină dacă e pe lume
E bucuria de-a trăi
Când mugurii surâd a floare.

Ce n-aş da eu să mă despoi
De-această mască ruinată,
În frăgezimea de-altădată
Copilărindu-mă cu voi
Când mugurii surâd a floare.

Dar voi veţi fi ca mine-acum
Când eu din vreme mă voi şterge.
E scrisă celui ce premerge
Să cadă cel dintâi pe drum
Când mugurii surâd a floare.

Cu zilele făcute sul
Ca nişte antice volume,
Veţi plânge c-aţi trecut prin lume
Dar nimeni n-a trăit destul
Când mugurii surâd a floare.

LIMITĂ

Aici pământul s-a-ngustat de-o şchioapă
Iar timpul, scos din lume, e pustiu.
Eu sunt cel care s-a trezit în groapă
Şi nu-şi aduce-aminte c-a fost viu.

Pe fresca plăsmuirilor din viaţă
Un braţ nemilostiv a dat cu var,
Nici forme, nici colori nu-mi trec prin faţă,
Doar alb păienjenit şi mortuar.

O zi se scurge lungă cât o mie,
Dar zece mii s-au scurs ca un minut.
Sunt abur ce se pierde-n veşnicie
Şi cad ţărână-n golul absolut.

Viteze suflet, meşter pe ruine,
Ce-a mai rămas din tot ce-ai făurit?
Mai scump e un scaete decât mine
Şi-atât sunt viu cât pipăi c-am murit.

MUSTRĂRILE

Aceşti călăi sau măscărici
Spoiţi pe ochi cu bozii
Răsar la pat, când mari, când mici,
Rânjindu-mi ca zăvozii.

Se-ncrâncenă-mpotriva mea
Ţintindu-mă statornic;
Eu nu cunosc pe nimenea
Şi nu mă ştiu datornic.

Au unii cioc, au alţii bot
Şi mască de paiaţă.
O, Doamne, creierul mi-e tot
Un bulgăre de gheaţă.

De unde-or fi şi ce-or fi vrând
Atâtea pocitanii,
Otrava urii mohorând
Figurile lor stranii?

Pesemne se-ntrupează-n vis
Din vechi mustrări amare
Căzute-n negrul meu abis
Ca-ntr-un afund de mare.

Pesemne fapte cu păcat
Uitării date-n pază
Oricât de-adânc le-am scufundat
Răsar mereu în vază.

În noaptea asta iar s-au rupt
Cu arătări grozave
Din peştera de dedesubt
A inimii bolnave.

Şi iar călăi sau măscărici
Spoiţi pe ochi cu bozii
Răsar la pat, când mari, când mici,
Rânjindu-mi ca zăvozii.

CÂNTEC STRĂMOŞESC

Pe drumul de codru şuvoaele gem
Şi bombăne-n scorburi frânturi de blestem,
Pe drumul de munte se sparge furtună
Şi fulgeră semne că nu mi-e de-a bună,
Pe drumul spre zarea lui Moş-Nicăieri
Trec gloate surpate din slava de ieri.

Cu vuiet gigantic un veac se răstoarnă;
Şi Maica-şi zoreşte odraslele-n poarnă;
Călare-n furtună, se-ncruntă-napoi
Şi zdrenţuie cerul cu părul vâlvoi
Că fiara flămândă pământul ni-l calcă
Cu falca-n ţărână şi-n ceruri cu-o falcă.

Hai, murgule, ia-mă pe greabănul tău,
Aşterne-te zării şi vântului rău.
Cum nu mi-e de stare şi nu mi-e de ducă,
Ia-mi inima frântă şi fă-te nălucă.
Aş vrea tot ce-i munte şi boabă de mei
Să-ncapă de-a-ntregul în tainiţa ei,
Iar dacă nu-ncape, cu genele moină
Iau holda-ntr-o pâine şi ţara-ntr-o doină.
Hai, murgule, du-mă pe greabănul tău,
Aşterne-te zării şi vântului rău!

NU E LA FEL

Nu e la fel un cuib de pitulice
Cu cel îmbrobonat de rândunea;
Deşi trudesc la fel să le ridice,
În formă fiecare este ea.

Tu, care pui ascunsa artă-n ele
Să-şi potrivească forma după plac,
Asemenea dai gândurilor mele
Pe trupurile lor să le îmbrac.

SEARĂ MURGĂ

Ziua cade în amurg
Ca un clopot scufundat,
Namile pe dealul murg
Parcă s-au mişcat.

Umblă duhuri; nu le văd,
Dar în gândul meu le-aud
Când duhneşte a prăpăd
Cucuvaier crud.

RUGĂCIUNEA DIN AMURG

Mă rog şi pentru viii şi pentru morţii mei.
Tot una-mi sunt acuma părtaşii şi duşmanii,
Cu ei deopotrivă mi-am sfărâmat eu anii,
Şi dragostea şi vrajba le-am împărţit cu ei.

Pe morţi în rugăciunea de seara mi-i culeg.
Aceştia sunt, Doamne, iar eu printre morminte.
Au fost în ei avânturi şi-au fost pogorăminte.
Puţin în fiecare, în toţi am fost întreg.

De viforele vieţii ei sunt acum deşerţi,
Dar dragostea, dar vrajba, din toate ce rămâne?
Zdrobita rugăciune la mila ta, Stăpâne,
Sunt şi eu printre morţii rugându-mă să-i ierţi.

Şi adunându-mi viii, la mila ta recurg,
Când crugul alb al zilei pământul încunună:
Tu dă-le, Doamne, dă-le cu toată mâna bună
Târzia-nţelepciune din tristul meu amurg.

MILOGUL

Cerşea la colţ un slăbănog
În zdrenţe, slut şi fără dinţi.
Neguţătorul de arginţi
Gândi zărindu-l pe milog:
Eu nu dau mila mea obol
Acestui trântor de prisos
Şi-ntoarse rânjetu-i câinos
Rămasului cu mâna-n gol.

Trecu maestrul glorios
Al farmecului triumfal
Cu spiritul în ideal
Şi-a zis văzând pe zdrenţăros:
E-atât de slut că mă-nspăimânt
Eu, magul purei frumuseţi!
Şi-ntoarse recele dispreţ
Rămasului cu mâna-n vânt.

Trecu predicatorul sfânt
Grăbindu-se către amvon,
Vijelios ca un ciclon
Să se dezlănţuie-n cuvânt,
S-aprindă mila din altar
De soarta celui slăbănog,
Dar ocoli pe-acest milog
Cu mâna-ntinsă în zadar.

Târziu, când noaptea cobora,
Sosi o umbră ca-n icoane,
Pe mâini cu semne de piroane
Şi-o inimă ce sângera.
Pe chipul ars de chin şi vai
Oftând îl sărută fierbinte
Cu veşnicie în cuvinte:
Tu azi vei fi cu mine-n rai.

SĂLCII ELEGIACE

Pe cine plângeţi voi în verzi cascade
Lângă singurătăţi de heleştee
Ca nevăzute chipuri de femee
Sub vălurile pletelor de mlade?

Iar lacrămile plânse-n care cade
Un colb de-argint din căile lactee
Par limpezimi, de dale marmoree
Pe-afunde oseminte de naiade.

O, sălcii plângătoare, nimeni nu-i
Să ia tristeţea voastră-n mila lui
Pe ţărmul lăcrămatului noian.

Doar vântul, înclinat să mai dezmierde,
Vă netezeşte despletirea verde
Cu pieptenele său eolian.

SECERIŞ

O miere aurie s-a vărsat
Din fagurul apusului în holdă,
Iluminând belşugul de recoltă
Şi poleind ţinutul secerat.

Apoi, când soarele s-a scuturat
În desfrunzire de vâlvoare-nvoltă,
Văzduhul dogorind părea o boltă
De uriaş cuptor înflăcărat.

Simţeam cum urcă spre-nstelarea-naltă
Din grâul ars de soare un prinos
De-arome-mbătătoare laolaltă.

Ieşea din câmpul greu de-atât prisos
Omul cu fruntea ca o pâine caldă
Cum aburită din cuptor s-a scos.

AMINTIREA

Ce-i viaţa ta de azi? O bătrâioară.
În ochii ei te-afunzi să mai ghiceşti
Ca-n amăgirea drojdiei din ceşti
Sfârşita frumuseţe de fecioară.

Şi totuşi e duios să-ţi aminteşti
De nuferii culeşi odinioară,
În lacul nimfelor a miia oară
Să-ţi cauţi chipu-n care nu mai eşti.

Tu, amintire, fumuriu tablou
De umbre ale moartelor modele,
Tu, strigăt auzit abia-n ecou,

Din tainiţele tale cu momele
Nu lucrurile mă vrăjesc din nou,
Ci dragostea ce-am istovit-o-n ele.

MAREA

Ca brazdele de fân cosit în floare
Vin spumele troian după troian,
Zbârlite cadenţat de uragan
Pe vinetele valuri vuitoare.

Şi se izbesc, ajunse la liman,
De granița de piatră zdrobitoare,
Pulverizând dramatica splendoare
În mugetele zbuciumului van.

Dar în adâncul neghicit, o mare,
Eşti un repaos fără de soroc,
Străin de suprafaţa-n zbuciumare.

Acolo, neclintită ca un bloc,
Te culci cu milenară-neredinţare
Pe inima pământului, de foc.

COCORUL

Părea că sunt o rândunea pribeagă,
Sub mine marea, iar deasupra nor
Şi despicând furtunile din zbor,
Vigoarea mea se mistuise-ntreagă.

O, ţărm de peste mare, va să mor
Şi ochii mei nu pot să te culeagă!
Din golul deznădejdii, fără vlagă,
M-am prăbuşit pe-un spate de cocor.

În aripă cu şuier de metal,
Deasupra mării furios bătute,
Mă legăna în zboru-i triumfal.

Şi iată-n zări ţinuturile vrute
Şi primăvara veşnică pe mal
Suită-n palmieri să ne salute!

CÂNTEC DE PRIMĂVARĂ

Pomule cu crengi uscate,
Mlădios nu te mai pleci
Vânturilor şuierate,
Bicelor de poaie reci.

Cuibu-nsingurat pe creastă,
Sbârlitură de arici,
Ani şi ani de când adastă
Stol de oaspeţi venetici.

Ei din zarea călătoare
Caută de cuiburi noi,
Să-i îmbete duh de floare,
Să-i umbrească bolţi de foi.

Între zarzării şi merii
Tămâiosului pomet
Sperii faţa primăverii
Cu zăbavnicul schelet.

Lasă-mi inima să moară
Lângă cuibul vechi şi gol,
Nici în ea nu mai coboară
Oaspeţii ce trec în stol.

CÂNTECUL NUFERILOR

Aici vin diafane ştime
Să-şi scalde graţia şi azi
În străvezia limpezime
A iezerului dintre brazi.

Fireşte, la ivirea noastră,
Adânc în codru s-au retras,
Pe faţa lacului albastră
Dovezi de prânz au mai rămas.

Vezi cupele, clăbuci de soare
Pe netezişul fără fald
Cu şerveţele plutitoare
Tăiate-n verde de smarald.

Nectar din prânzul de-adineauri
La fundul fiecărei ceşti
Dă câte o inimă de aur
Rotundelor lumini cereşti.

N-atingeţi fragedele cupe
Din basmul ştimelor pe lac -
Când mâna vraja lor o rupe
În flori de nufăr se prefac.

GLUMĂ FANTEZISTĂ

Focoşii trandafiri şi-nvolţii
Bujori ai cerului etern
Polenurile şi le cern
Deşertului nocturn al bolţii.

Din când în când, în depărtare,
Cad desfoiate flori de jar:
Cosmonautul umblă iar
Prin florăriile stelare.

E una veselă şi vie,
Cutezător cosmonaut,
E steaua mea: când m-am născut
S-a rotunjit din galaxie.

Cutezătorule năier
Care brăzdezi eroic slava,
Abate mai cu grijă nava
Să nu mi-o prăbuşeşti din cer.

IMNUL PĂCII

Vânt mare bate peste lume,
Veni-va vremea şi acum e
Când de pe tronul aurit
Şi cel din urmă zbir puternic,
Surpat de sclavul răzvrătit,
Se va rostogoli nemernic.

Vânt mare bate peste lume,
Veni-va vremea şi acum e
Când lanţuri n-o să mai auzi
Că n-or avea pe cin-să strângă
Şi-au să dispară ochii uzi
Că nimeni n-o mai fi să plângă.

Vânt mare bate peste lume,
Veni-va vremea şi acum e
Când fraţi cu fraţi îmbrăţişaţi
În toate toţi vom fi de-o seamă
De bucurie-naripaţi
Că nimeni n-o mai fi să geamă.

Vânt mare bate peste lume,
Veni-va vremea şi acum e
Când armele s-or rugini .
Că n-o vrea nimeni să le poarte,
Iar pacea se va odihni
Pe piatra graniţelor moarte.

Vânt mare bate peste lume,
Veni-va vremea şi acum e
Când miliarde-ntr-un avânt
Cânta-vom cântecul iubirii
Şi-acest împăciuit pământ
Va fi căminul omenirii.

ELEGIE ROMANĂ

Soare-al Italiei pline de grații,
Ce-adormi la umbra verdelui pin
Pe cei ce pleacă, pe cei ce vin,
Unde sunt papii, unde-mpărații?

Foruri tocite de aclamații
Ca de talazul unui ocean,
Azi burdușite de buruian,
Unde sunt papii, unde-mpărații?

Temple de aur, oaze de sații,
Cu universul supt într-un om,
Idol de carne expus în dom,
Unde sunt papii, unde-mpărații?

Tibrule, munții dărăpănații
Cu măreția spartă pe prund,
I-arunci în mare nisip afund,
Unde sunt papii, unde-mpărații?

Marmură neagră, iederă verde,
Dați-mi o urmă cât un ghioc
S-adun cenușa care se pierde
Din trei milenii - tot la un loc!

LAUDĂ

Tu, cel ce te-ascunzi în eterna-ţi amiază
Şi lumea o spânzuri în haos de-o rază,
Metanie ţie, Părinte.
Izvod nevăzut al văzutelor linii,
Mă scalzi şi pe mine în unda luminii
Un mugur de carne fierbinte.

Sunt duh învălit în nălucă de humă,
Sunt om odrăslit dintr-un tată şi-o mumă,
Dar sunt nerăspunsă-ntrebare.
Ce glas e destoinic să-mi spună-ncotro e
Oceanul de somn ce icnind fără voie
M-a-mpins şi pe mine-n mişcare?

Nici maica nu ştie ce tainică normă
Îmi dete din carnea-i vremelnica formă,
Neant înflorit în minune,
Căci toate izvoadele umbrelor noastre
Roiesc mai presus de arhangheli şi astre
Din veşnica ta-nţelepciune.

În ceruri, Părinte, sunt abur în aburi
Şi-asemeni cu apa ce-ngheaţă pe jgheaburi
Prind coajă de carne din spaţiu.
Tu cugeţi, se naşte; voieşte şi durează;
Respiri şi-nfloreşte; iubeşti şi vibrează
De-adâncul luminii nesaţiu.

De tine mi-e foame, de tine mi-e sete,
Fac dâră de umbră acestei planete
Cu spumă de soare pe creste;
Şi-n saltul credinţei gustând veşnicia,
Din pulberea lumii îmi strig bucuria
Că sunt întru Cel care este!

Puzderii de stele ascunse-n amiază,
Făpturile-n tine de-a pururi durează
Şi-n spaţiu vremelnic colindă.
A fi - bucurie eternă şi sfântă!
O vrajă a toată lumina răsfrântă
De-a gloriei tale oglindă.

RUGĂCIUNE PENTRU PACE

Slavă Ţie, Doamne, pentru-această noapte.
Somnul meu în unda lunii s-a scăldat,
Din abisul păcii visului i-ai dat
Dezlegări de taine prin năluci de şoapte,
Slavă Ţie, Doamne, pentru-această noapte!

Semăna cu noaptea umilitei naşteri
Când ai rupt pecetea vechiului blestem,
Pacea Ta-nstelând-o peste Betleem
Şi vărsând lumina veşnicei cunoaşteri
Semăna cu noaptea umilitei naşteri.

Îngerul lăsase porţile-ntr-o parte,
Cântec fără sunet Te slăvea-n sobor,
Unduiau azurul aripi fără zbor,
Când spre-abisul păcii, năzărit departe,
Îngerul lăsase porţile-ntr-o parte.

Doamne, dă-mi şi mie pacea Ta cerească,
Miezul de tăcere al strigatei vieţi
Care-nflăcărează din fricoşi profeţi,
Măduva ce-mpinge vârful să-nflorească,
Doamne, dă-mi şi mie pacea Ta cerească.

Dă-mi şi mie pacea inimii, Stăpâne,
Flacăra ce nu se zbate-n uragan,
Să răzbesc războiul duhului duşman,
Căci ţărâna trece, sufletul rămâne,
Dă-mi şi mie pacea inimii, Stăpâne.

Tu, răcoarea celui ars pe rug, Iisuse,
Şi dulceaţa celui sfâşiat de leu,
În arena morţii, Dumnezeul meu,
Fii şi răsăritul vieţii mele-apuse,
Tu, răcoarea celui ars pe rug, Iisuse!

ÎNTUNERIC

Poate dincolo de stele
Poate dincoace de lună,
Cum va izbuti să-ţi spună
Inima ce dor mă arde?

Nedestula mea credinţă,
Cârtiţă fără vedere,
Te tot dibuie-n tăcere
Ca-ntr-o smoală nepătrunsă.

Strig din turnul în ruină
Îndrăgit de cucuvele,
Glasul deznădejdii mele
Şuieră-n spărturi prin beznă.

Unde eşti de nu te năzări,
Cine eşti de taci întruna?
Chipul meu de totdeauna,
Viu te simt, dar nu ştiu unde.

Uriaş în întuneric
Fără chip şi arătare,
Mă atragi din depărtare,
Dar de-aproape mă cutremuri.

CÂNTECUL POTIRULUI

Când holda tăiată de seceri fu gata,
Bunicul şi tata
Lăsară o chită de spice-n picioare
Legând-o cucernic cu fir de cicoare;
Iar spicele-n soare sclipeau mătăsos
Să-nchipuie barba lui Domnu Cristos.

Când pâinea-n cuptor semăna cu arama,
Bunica şi mama
Scoţând-o sfielnic cu semnele crucii,
Purtau parcă moaşte cinstite şi lucii
Că pâinea, dând abur cu dulce miros,
Părea că e faţa lui Domnu Cristos.

Şi iată potirul la gură te-aduce,
Iisuse Cristoase, Tu jertfă pe cruce,
Hrăneşte-mă, mamă de sfânt Dumnezeu.
Ca bobul în spice şi mustu-n ciorchine
Eşti totul în toate şi toate prin tine,
Tu, pâinea de-a pururi a neamului meu.

Din coarda de viţă ce-nfăşură crama
Bunica şi mama
Mi-au rupt un ciorchine, spunându-i povestea;
Copile, grăiră, broboanele-acestea
Sunt lacrimi de mamă vărsate prinos
La caznele Domnului nostru Cristos.

Apoi, când culesul de struguri fu gata,
Bunicul şi tata
În joc de călcâie zdrobind nestemate
Ce lasă ca rana şiroaie-nspumate,
Copile, grăiră, e must sângeros
Din inima Domnului nostru Cristos.

Şi iată potirul la gură te-aduce,
Iisuse Cristoase, Tu jertfă pe cruce;
Adapă-mă, sevă de sfânt Dumnezeu.
Ca bobul în spice şi mustu-n ciorchine
Eşti totul în toate şi toate prin tine,
Tu, vinul de-a pururi al neamului meu.

Podgorii bogate şi lanuri mănoase,
Pământul acesta, Iisuse Cristoase,
E raiul în care ne-a vrut Dumnezeu.
Priveşte-te-n vie şi vezi-te-n grâne
Şi sângeră-n struguri şi frânge-te-n pâine,
Tu, viaţa de-a pururi a neamului meu.

VECERNIE

Pe-aici, în sus, e schitul la capăt de colnic.
L-a zugrăvit pe vremuri Ilarion cel drept
Cu sfinţi între ştergare de galben borangic
Şi sfinte-mpodobite cu icuşari pe piept.

Auzi, un clopot mişcă văzduhul peste munţi
Şi se bolteşte-n sunet cât cerul de mărgean
De dincolo de lume te-ndeamnă să renunţi
O taină fără moarte la veacul pământean.

Vom asculta din strană vecernia-n sobor
Când intră-n schit odată cu pasul serii lent
În murmure ca zvonul albinelor în zbor
Năluci călătorite din Vechiul Testament.

Cu aur pe odăjdii, îmbălsămaţii tei
Vor îngâna soborul prin geamurile mici.
Eu recita-voi psalmul sublim *103*,
Iar tu *Lumină lină* m-aş bucura s-o zici.

Când, la sfârşitul slujbei, vom săruta sfios
Argintul sfintei scoarţe de Evangheliar,
Ne va părea o clipă că ne-a zărit Cristos,
Mişcând încet perdeaua intrării în altar.

CÂNTECUL NORILOR

Voi, norilor, norilor,
Umbrarele zilelor
Pe zarea cocorilor,
Fântânile milelor
Deasupra savanelor
Şi vis al oceanelor;

Plecaţi-vă poalele
Şi-atingeţi livezile,
Luaţi-mă-n modele
Culcuş ca zăpezile
Şi-ntindeţi vântrelele
Pe marea cu stelele.

Tu, vânt al tăriilor,
Ridică-te-n margine,
Prin bezna pustiilor
O pârtie sparge-ne
Şi dornic sileşte-te
Spre naltele creştete.

Auzu-mi să caute
În inima cerului
Soborul de laude
Din jurul misterului
Ce-aprinde minunile
Şi umple genunile.

BUFNIŢA

Crăiasa privigherii, duh aparte,
Cu ochii-nfipţi în negura profundă,
Când toată vietatea se scufundă
În somnul care-o leagănă a moarte,

De ce ţi-e văzul mort în alb de ziuă
Şi viu în sfredelirea beznei oarbe?
Ce taină-n miezul lumii te absoarbe
Şi care groază vei prooroci-o?

Scrutând abisul nopţii, fără saţiu,
Ce vrei în neagra lui adâncătură
De ţipi năprasnic ca o-mpuşcătură
Şi spargi tăcerea pirotită-n spaţiu?

Auzi-mă, ciudată-nţelepciune,
Dă-mi ochii tăi de flacără-ngheţată
Prin beznă să străbat măcar o dată
La prima-nmugurire din genune.

Lumina zilei dacă mi-e sortită,
Mă-ngândură enigma din adâncuri
Chiar de va fi ca groaza ce mi-o-ngânduri
S-o simt la fel în noaptea-nmărmurită.

ÎNSĂMÂNȚARE

Coline moi în zariște rotundă
Rudenii parcă șoldurilor tale.
Încinse cu găteală de paftale
Se lasă soarele să le pătrundă.

Aicea lujere surâd în straturi,
Acolo albe culmile montane;
Pe umezi bolovani rupți de cormane
Se cumpănesc elastic codobaturi.

Semințe pretutindenea și ouă
Pe brazde-n cuiburi și prin mușuroaie;
În vâscolire de polen și foaie
Vrea Domnul multă vietate nouă.

Și-aceste ciocârlii în slava țării
Ce sfredelesc abisele cu sete
Trimet frenetic soarelui ștafete
De bucuriile însămânțării.

Iubește-mă cât timp mai ești și sunt
Pe-această lume verde și albastră
Când toată primăvara-n țara noastră
Miroase tămâios a Duhul Sfânt.

FLOAREA-SOARELUI

Iconografice aureole
Ce ardeţi una-n toate celelalte,
Comori din lut sorbite în corole
Pe vârfurile lujerelor nalte;

Imense revărsări de aurore
În verzile câmpiilor velinţe
Şi aurite hohote sonore
Din râsul înmiitelor seminţe;

În dorul ei de-a năvăli în spaţii
Magmatica străfundului ardoare
Vă-nalţă vâlvătăi peste plantaţii.

Ca o procesiune de fecioare
Cântaţi-i dragostea în aclamaţii
Cu faţa către soare, către soare.

FAMILIARĂ

Pe cumpenele crucilor în şir
Se lasă crinii şi bujorii roşii.
De ce să ne-ngrozim de cimitir
Când ne iubim strămoşii?

La ţărmul vieţii e ca un ostrov
Încins de ape sumbre şi tăcute
Iar ei sunt slove de-ngropat ceaslov
Cu foi nedesfăcute.

Şi sunt acum ca nişte struguri storşi
De vinul ce-a rămas în lumea vie,
Închişi spre noi, sunt astăzi ochi întorşi
Spre nu ştiu ce vecie.

Aici o ţară doarme pe-un pogon
Şi zece veacuri le culegi în poală.
E Cneazul Negură lângă Ion
Colegul meu de şcoală.

Văd crucea tatei. Laolaltă zac
A lui şi-a lui Gafton Mitropolitul,
Păstor şi miel cât au trăit în veac
Totuna li-i sfârşitul.

Tu, adormite tânăr, frate-al meu,
Eşti crucea pe-o movilă, cea mai nouă,
Şopteşte tatii c-am să vin şi eu.
Când? Nu ştiu! Pace vouă!

RUGĂCIUNE

Ca un miros suav de micşunea.
Străbate-mi iar cu harul Tău, Iisuse,
Îngenuncherea inimii supuse,
Lumina mea şi mântuirea mea.

Cu simţurile sub zăvoare puse,
Deşert de lume te voi aştepta,
La mine intri în cămara Ta,
Lumina mea şi dorul meu, Iisuse.

Tu, care vremuieşti în omul dornic
Nemărginirea Ta de Dumnezeu,
Ca-ntr-o pădure sunetul de gornic.

Sau aurul în grunj de minereu,
Rămâi în mine să te simt statornic
Contemporanul spiritului meu.

NOAPTE DE GROAZĂ

Peste noaptea trează
De sfârşit de veac
Fulgere schiţează
Rânjete de drac.

Arbori în năduful
Târnuie avan
Negre pămătufuri
Pe cer de catran.

Trăsnetul despotic,
Hăul desfundat
Zguduie haotic
Un abis căscat.

M-a-ngheţat o rază
Cu demonic smalţ,
Tremurând de groază
Inima o-nalţ.

Stâncă de-a fost gândul,
Caut ruşinat
Acoperământul
Tău cel înstelat,

Că tu, Maica noastră,
Din pervaz răsai
Ca dintr-o fereastră
Care dă spre rai.

NOAPTEA ÎNVIERII

Din spuma de vişini răsare conacul
Sub nemărginitul safir înstelat.
Aprins de-aşteptare, pândeşte buimacul
Strângându-şi toporul sub braţu-ncordat.

Troianul de floare l-ascunde ca norul
Ce-ar sta să se spargă în trăsnet cumplit.
Din sânge rachiul, din minte amorul
Străpung cu duhoare văzduhu-nflorit.

E noaptea-nvierii. Tresaltă făptura;
Tămâie e-n codri şi smirnă-n grădini,
Spre marea minune se-naltă natura
Cu ierburi şi arbori schimbaţi în lumini.

Un clopot răsună, răspund celelalte,
Talazuri cântate rotind în eter,
Se umplu de vuiet tăcerile-nalte
Şi sufletul lumii se suie spre cer.

Buimacul înjură păruta zăbavă
Cu care creştinii se duc spre altar
Pur, crinul credinţei se leagănă-n slavă
Să-l miruie roua cerescului har.

Conacul e singur. Ai casei plecară.
Zăvoarele astăzi pe uşi nu se pun,
Deschisă e poarta oricărui de-afară.
În noaptea-nvierii tot omul e bun.

Acasă rămase bunica oloagă
Iisus înviatul luceşte-n iatac.
Bătrâna-n fotoliu, sub candeli, se roagă
Când intră năvală tâlharul buimac.

Alături e lada crezută cu-o sumă
Ce face un diavol din omul mărunt,
El strânge toporul de parcă-l sugrumă
Smucindu-l în aer sălbatic şi crunt.

Bătrâna se uită la el fără frică
Cu chipu-n văpae de candeli nimbat,
Ea crede că omul o cruce ridică
Şi glasul ei cântă: «Hristos a-nviat!»

Ce caldă blândeţe, ce miere cerească
E-n glasul bătrânei că omu-a-mpietrit?
Se năruie braţul ce vru să lovească,
Toporul îi cade cu zgomot icnit.

Se mişcă nălucă Iisus în icoană
Şi-nvăluie-n aur tăcutul iatac,
Podeaua răsună de stranie zvoană
De parcă-n adâncuri ar geme un drac.

Atât a fost totul. Acum se frământă
Ca noru-ntre vânturi de nord şi de sud;
Cu mintea trezită şi-asupra-şi răsfrântă,
Se vede deodată nemernic şi crud.

Cu spaimă zăreşte, surprinse-n trezie,
Dihănii de beznă ce-n suflet s-ascund
Precum într-o apă când e străvezie
Vâscoase jivine târându-se-n fund.

Sub bolta-nstelată, ce stă-n sărbătoare,
Pământul se-ntinde smălţat ca un preş,
Tot omul lumină, tot pomul o floare,
Doar el, pângăritul, se simte un leş.

Bătrâna-l priveşte de parcă-l răsfaţă,
Străină cu totul de zbuciumul lui;
Ea pare bunica lui însuşi de faţă
Ca-n vremea când, fraged, era doar un pui.

Mergea împreună cu sfânta bătrână
În nopţi ca şi asta la Domnu Hristos,
Râdeau ghioceii în chita din mână
Şi inima floare s-o ducă prinos.

O, glasuri de clopot şi ropot de toacă,
Odraslă de înger rămasă-napoi,
Cascadă de munte căzută-n băltoacă,
Zăpadă de suflet topită-n noroi!

Zdrobit îngenunche şi geme: «Iertare,
Iertare, iertare», cu grai sugrumat.
Bătrâna-l priveşte cu-adâncă mirare,
Iar glasul ei cântă: «Hristos a-nviat!»

EDERA

Coloane de marmură-ncinse
Cu ederă verde urcau
Şi braţe de braţe cuprinse
Perechile-n joc lunecau.

În iureş aprins de arcuşe
Un vals în talazuri cădea
Şi gleznele lor jucăuşe
Scriau melodii pe podea.

Şi chipuri din sudul carpatic
De oacheşi studenţi vienezi
Purtau în privire jeratic
Din marile noastre amiezi.

Iar tu, frăgezime sprinţară
Furată-n vârtejul voios,
Păreai o garoafă de vară
Pe lujerul ei mlădios.

În foşnet uşor de dantele
Pantofii rotindu-se-n zbor
Luceau semuind rândunele
Ce-alintă pământul uşor.

Şi pura făptură de floare
În marea ghirlandă de flori
Avea unduiri de dogoare
Ca flacăra unei comori.

Soseam printre voi singuratic
Şi-n mine de-a fost să te-ncrezi
Purtam între gene jeratic
Din marile noastre amiezi.

Şi-am zis către inimă: Iată
Aevea mi-e visul în ea. -
Şi toată mişcarea cântată
În sângele meu dănţuia.

O, joacă, - visam înainte, -
Fecioară cu gândul străin
Că viaţa e joc pe morminte
Şi cântecul rouă pe chin.

Norocul fugar se prăvale
Ca râul de munte-n şuvoi.
Dă-mi mâna. În mâinile tale
Să-l prind pentru noi amândoi.

De teamă cumva că te-aş pierde
O ederă verde-am desprins,
Cu edera dragostei verde
De sus până jos te-am încins.

Atunci, la un semn ce se dete,
Mulţimea din palme bătu.
Aleasă din stolul de fete
Zâmbeai lângă inima-mi tu.

Zâmbeau din azur heruvimii
Spre sufletul nostru-n văpăi.
Priveam strălucirea-nălţimii
Prin genele ochilor tăi.

Şi-n urmă, lăsând să ne poarte
Norocul fugar în şuvoi,
Porneam către viaţă şi moarte
Noi doi, numai noi amândoi.

DOLORES

Trei fete ca trei Cosânzene
Ieşiră senine din Dom;
În cale cerşeşte un om
Sub ziduri străvechi, madrilene.
E orb, dar frumos de-a mirare
Că pare un falnic cocon
Surpat din profir şi vison
În zdreanţa din care răsare.

Sub aprigul soare iberic
Ce-l arde de sus, nezărit,
El plânge un cântec urzit
Din veşnicul vieţii-ntuneric.
Trei fete ca trei Cosânzene
L-ascultă uimite pe loc,
De-atât blestemat nenoroc
Au bură de milă pe gene.

Iar una duioasă-ntre fete
Se pleacă spre orbul sărman
Şi, floare de aur, un ban
Cu degete palide-i dete.
Milogul cu stinse orbite
Aprinse o rugă spre cer
Norocul să-i fie străjer
Şi zilele ei fericite.

A doua, trufaşă-ntre ele,
Nici ea nu se vrea mai prejos,
I-aruncă din scumpul prisos
Doi bani cu sclipire de stele.
Milogul ridică zadarnic
Orbirea-i spre cerul turchez
Şi cântă un cântec cu miez
Ce-i laudă sufletul darnic.

Dar fata de-a treia, orfană,
Priveşte la toate cu jind,
Nici aur, nici barem argint
Ea n-are să-i dea de pomană.
Privindu-l în faţa durută
Cu geamăn şi-adânc crezământ,
El pare duios ca un sfânt,
Ea ochii pierduţi i-i sărută.

Şi iată, sub pleoapele moarte
Un fulger fierbinte trecu
Şi orbul deodată văzu
Că lumea frumoasă e foarte!
În viscol de crudă lumină
Pluteşte ca dus de talaz,
Cu ochi uluiţi, în extaz,
Sorbind strălucirea străină.

Din bezna de până-adineauri,
Ah, domul ia formă de dom
Şi omul figură de om
Iar banul sclipire de aur!
Ce-i pentru miros o grădină
Ori pentru auz un cuvânt
Când raiu-nflorit pe pământ
E-a ochilor sfântă lumină?

El vede! Chiar soarele-i spune.
Vai celor ce văd şi nu ştiu,
Pământul le pare pustiu
Deşi ne mişcăm în minune!
Trei fete-i zvonesc bucuria
Că vede şi zburdă buiac,
Dar cea cu sărutul de leac
Nu pare Fecioara Maria?

Ea are şi n-are ştiinţă
De fulgeru-aprins între ei,
Dolores e numele ei
Iar inima-n piept umilinţă.

Ea simte-n smerita-i făptură
Că omul nu vântură stânci;
În faptele mari îi dau brânci
Puteri mai presus de măsură.

Dar el, avântat, preamărind-o,
O vede în abur de nimb,
Pomana de aur în schimb
Pe-un maldăr de roze zvârlind-o.
Evlavie naltă-l cuprinde
Şi florile, - singur avut, -
Picioarele ei aşternut
Ca Precistei însăşi le-ntinde.

Dolores e-n culmea uimirii,
Ea ştie că nu-i se cuvin,
Smerită-n nemernic suspin
Culege de jos trandafirii.
Şi multa mireasmă de floare
O duce plângând la altar
În cinstea minunii ca dar
Etern milostivei fecioare.

Şi iată, pe urmele-i val
Călcând peste valuri cu zorul,
Genunchii şi-i frânge poporul
Madridului medieval.
Şi ins de la ins se-nfioară:
Un codru de flăcări aprins,
O mie de glasuri un ins,
Slăvind-o pe sfânta Fecioară.

Şi iată, statuia se moaie
Din marmură trup omenesc
Iar ochii privind-o-mpietresc
Cum peste Dolores se-ndoaie.
Atunci milostiva de sus,
În zare de candeli domoale,
O mână de marmură moale
Copilei pe creştet i-a pus.

CÂNTEC DE DUPĂ GRATII

Am fost făcut să n-am
Pe acest pământ nimic,
Ca pasărea pe ram
Cobor şi mă ridic.

Pe ziduri de cetăţi
M-am îndârjit să lupt,
Pândar de bunătăţi
Din care nu mă-nfrupt.

Şi, frunte de voinici,
M-am războit cu zmei
Să ocrotesc pitici
Batjocorit de ei.

Iar dragostea de neam
M-a-nflăcărat să-i cânt
Moşia unde n-am
Doi paşi pentru mormânt.

Şi pentru-acestea fac
Osânda cea mai grea.
Nici zdreanţa-n care zac
Nu e măcar a mea.

Dacă-am avut fârtaţi
De luptă şi de dor,
Se bucură-ncântaţi
Că mor în locul lor.

Şi dacă-am fost poet
Şi luptător pe rând,
Sunt astăzi un schelet
Ce spânzură de-un gând.

Mă-nvârt, pe cât mai ştiu,
Ca piatra morii-n lac
Şi macin un pustiu
Sub vântul Nenoroc.

La geam, grilajul des
Rânjeşte guri de fier
În semn că pot să ies
Cu sufletul spre cer.

C-am fost făcut să n-am
Pe-acest pământ nimic,
Ca pasărea pe ram
Cobor şi mă ridic.

Aiud
1949, mai 7

O PĂSĂRICĂ

Spre pâinea mea cea mititică
Veni la geam o păsărică.
Ar ciuguli o frimitură
Căci pâinea-i pare cât o şură.
Dar când s-apropie cu jind,
Mă vede pe podea bolind
Şi se retrage cu sfială.
O, ea pricepe ce e boală.
Să fii flămând, flămând, flămând,
Cu foamea-n pântece şi-n gând!
Ce şi-o fi zis? «O frimitură
E pentru el o-nghiţitură»
Şi zboară pe neaşteptate
Spre ţarinile - nesămânţate.

Povestea ei aş vrea să o ştie
Tovarăşul de puşcărie,
Căci ieri, la prânz, pe când boleam,
S-a nevăzut pâinea din geam.

Aiud
April, 1950

CÂNTECUL FOAMEI

De voi fi fost cândva ciorchine,
Sunt azi o boabă stoarsă-n teasc.
În flămânzenia din mine
Turnaţi o zeamă şi renasc.

Îmi pipăi trupul cum se stinge,
Un borş cu ştir l-ar încălzi,
Un fir de iarbă de-aş atinge
Fulgerător aş înverzi.

Lăsaţi-mi braţul de fantomă
Să rupă de pe crengi un măr,
Muşcând, m-ar umple de aromă
Şi-aş mai trăi în adevăr.

În ţara turmelor şi-a pâinii
Eu zac pe lingură şi blid,
Lăsaţi-mă s-acin cu câinii
Ori să cerşesc pe lângă zid.

O, milostivule, Tu care
Din doi ciortani şi cinci colaci
Făcuşi un munte de mâncare
Să saturi gloate de săraci,

Repetă, bunule, minunea
Şi ospătează mii de guri
Iar mie ascultă-mi rugăciunea:
Dă-mi doar un coş cu frimituri!

PE CULMEA STEARPĂ

Văzduh ce se răstoarnă-n mine ca-ntr-un iaz
Şi tu-n acest albastru şi uriaş pervaz.
Am poposit pe culmea cu muchiile sparte,
În saltul ei spre ceruri de lume ne desparte.
Câţi oameni sunt pe lume atâtea răni în piept.
Pământul ce-mi rămâne sub raza ta-l îndrept.
Fii binecuvântarea ce-nalţă pe răzoare
Rusaliile unei grădini de roze-n floare.
În aerul văratic al marelui apus
Văd părul tău de aur, învălurat pe sus,
Şi iată norul trece pe cer spre noaptea bună
Ca mâna peste fruntea cu netezimi de lună,
Şi-ascultă, apa văii se prinde la-ngânat
Cu murmure furate din graiu-ţi legănat.

Acum când veghea zilei adoarme-n umbre moi
Amurgu-ndurerează singurătatea-n noi.
Se dăruie pustiei glas de privighetoare,
Sub ropotul de triluri ca sub o creangă-n floare
Înclină-te spre mine şi-ngăduie-mi să cred
Că nu mai eşti din lume alături când îţi şed
Şi eurile noastre, pierzându-se-ntr-o sine,
În leacul deznădejdii topim două suspine
Şi inimile noastre, îmbrăţişate cald,
Tresaltă fiecare în pieptul celuilalt.
Femee, una-n lume, dă-mi marea amăgire
Că s-a-nnoit pământul cu altă omenire
Şi drumul nostru-aleargă spre zilele de-apoi
Sub nalta înstelare a cerurilor noi.

SINGURĂTATE

Ascult la miază-noapte: fierbe ura,
Ascult la miază-zi: m-ar vrea răpus
Şi clănţăne o haită în apus
Când namila din zori îşi cască gura.

O, Doamne, mântuirea mea-ntre naţii!
Eu vin prin vântuieli de uragan
Din geniul mediteranean, -
Sub laur antic mi-au rămas penaţii.

Sunt robul Tău, românul anonim,
Şi-n umbra bizantinelor cupole
Port sângele Eternei Metropole
Şi mirul Noului Ierusalim.

UCENICUL

Tu, marele bijutier
Al diademelor cereşti
Tu, care veşnic şlefuieşti
În cosmicul atelier,

Primeşte-mă ca ucenic,
În nopţi de taină să mă-nveţi
Canonul sfintei frumuseţi
Să scot podoabe din nimic.

Şi-aşa trudind la cizelat,
Slăvitul meu stăpân şi domn,
În zori să picotez de somn
Cu praf de stele pe halat.

Tu, care dăscăleşti artişti
Şi-ţi iei la glorie părtaşi
Vizionarii uriaşi
În geniul cărora te mişti,

Cuvinte dă-mi să le-mpreun
Fierbinţi de-ntâiul suflu viu,
Dă-mi să le văd cât nu se scriu
Şi să le-aud cât nu se spun.

Din matca lumii să le chem
Şi-n duhul ei să le trimit
În constelaţii de sonet
Şi-n căi lactee de poem.

UCENICUL
- variantă -

Natură, tu, bijutier
Al diademelor cereşti,
Tu, care veşnic slefuieşti
În cosmicul atelier.

Primeşte-mă ca ucenic,
În nopţi de taină să mă-nveţi
Canonul-naltei frumuseţi
Spre care vreau să mă ridic.

Şi-aşa trudind la cizelat,
În zori să cad în aşternut
Ca un întors cosmonaut
Cu praf de stele pe halat.

Tu, care dăscăleşti artişti
Şi-ţi iei la glorie părtaşi
Vizionarii uriaşi
În geniul cărora te mişti,

Cuvinte dă-mi să le-mpreun
Fierbinţi de-ntâiul suflu viu.
Dă-mi să le văd cât nu se scriu
Şi să le-aud cât nu se spun.

Din matca lumii să le chem
Şi-n duhul ei să le trimit
În combinaţii de sonet
Şi-n căi lactee de poem.

POSTFAȚĂ

TRADIȚIONALISM ȘI ORTODOXIE

Resurecția unui mare poet

Nichifor Crainic a fost ultimul mare poet nerecuperat istoriografic în perioada comunismului. Este readus în actualitate de Editura Roza vânturilor după Revoluție, după - în ordine invers cronologică - Aron Cotruș, Octavian Goga, Lucian Blaga, G. Bacovia, Tudor Arghezi, pe care regimul comunist îi acceptase treptat, suspectându-i însă, subteran, că au rămas fie mistici sau religioși, fie idealiști sau exponenți ai burgheziei, fie imorali sau hermetici, adică inaderenți la o societate a proletculturii socializante.

Născut la 22 decembrie 1889, în Bulbucata de Neajlov, județul Vlașca - județ în care s-au născut ori s-au format și alți mari creatori precum Ion Vinea, Tudor Vianu, Ion Barbu, Nicolae Cartojan, ori unul din primii noștri cărturari, Udriște Năsturel - ca fiu de țăran, pe numele adevărat Ion Dobre, Nichifor Crainic a urmat cursurile Facultății de Teologie din București, studii continuate la Viena unde l-a cunoscut pe Lucian Blaga, de care a rămas legat cu o prietenie de idei și o creativă colaborare.

A fost profesor de teologie dogmatică la Institutul Teologic din București, inițiind, pentru prima dată la noi, studiul misticii ca formă de cunoaștere spirituală, a fondat și condus marea revistă *Gândirea*, care a promovat unul dintre cele mai importante curente spirituale din cultura noastră.

Principalele sale volume de versuri *Șesuri natale* - 1916, *Zâmbete în lacrimi* - 1916, *Darurile pământului* - 1920, ori *Țara de peste veac* - 1930 (Premiul Național de Poezie) l-au afirmat ca pe un mare poet tradiționalist care autohtonizează religia creștină, cultivând un filon folcloric, ce nu exclude nici panteismul, nici păgânismul.

Volumele sale de eseuri *Nostalgia paradisului, Puncte cardinale în haos, Ortodoxie și etnocrație* propun o doctrină morală de salvare a ființei umane prin bunătate, pietate și morală creștine, prin simplitatea spiritului și puritatea inimii, în perspectiva unui adevărat aristocratism românesc și țărănesc, ce nu exclude și anumite sugestii eminesciene, preluate din publicistica ideologică și chiar din poezia propriu-zisă.

Într-o mare măsură, reapariția poeziei lui Nichifor Crainic, dacă nu a fost dezamăgitoare, rămâne oricum controversabilă. În orice caz, timpul nu a lucrat în favoarea ei și, prin mutația fatală a valorilor estetice, nu-și găsește în lumea de azi locul pe care îl avea în epoca de apariție. Trebuie să recunoaștem că legenda era mai frumoasă decât realitatea.

Deși a beneficiat de contexte de receptare extrem de favorabile, argumentate atât de specificul structural al creației, cât și de suportul biografiei autorului, poezia nu a avut după Revoluție ecoul așteptat. Martirajul lui Nichifor Crainic din perioada comunistă, dispariția operei timp de 50 de ani din orizontul lecturii și chiar greutatea atomic-specifică - ortodoxie și tradiționalism mistic, zonă aproape liberă în tabloul poeziei - nu au avut darul să ridice cota axiologică pentru cititorul actual (și nici pentru criticul specializat). Ca de obicei, frustrația este mitizantă, iar saturația este degradantă.

Adevărul este că experiențele și experimentele lirice, într-un cuvânt marea aventură a poeziei în secolul al XX-lea, ulterioară apariției Nichifor Crainic, și-au asumat și consubstanțializat prezumțiile de originalitate ale acestei opere și, fatalmente, au depășit deschiderile semnificante ale unei poezii care rămâne stabilă în specific, mare, inconfundabilă, numai legată de contextul istorico-literar 1930. Opera lui Nichifor Crainic de constructor al *Gândirii* și de exponent al gândirismului - ideologie estetică și socială extraordinară - se deschide ca mai importantă decât propria operă de poet care rămâne oarecum în epocă și mai mult ca un derivat religios al sămănătorismului în progresie estetică.

Poezie abstractă și intelectuală în punctul originar, ilustrativă în efectele ulterioare, devenire a vechii poezii de concepție a unor Al. Vlahuță și Panait Cerna, modificând numai categoria de raportare (filosofia cu evanghelia), nu este totuși o poezie religioasă, cât reverberată de etno-creație, de mirajul ortodoxiei naturale, de tradițiile de arhaicitat autohtonă, mistică și mioritică.

Când comenta poezia lui Nichifor Crainic în *Istoria literaturii...*, G. Călinescu îi rezuma, mai degrabă, ideologia teoretică - punct într-adevăr forte al creației și tangențial poeziei - lucruri nu întotdeauna echivalente.

Autorul Punctelor cardinale în haos e capabil să imagineze și să definească mari direcții poetice, să promoveze o școală sau un curent, de răsunet, să prospecteze intuitiv devenirile posibile ale genului, să susțină un proiect liric ficțional, dar el însuși nu rămâne decât un mare poet de rangul doi. Distanța dintre modelul imaginat al poeziei și realizările ei concrete a fost percepută chiar în epocă. Pompiliu Constantinescu, de pildă, vorbește despre un pseudo-specific al poeziei crainiciene: "... misticismul ortodox... e în realitate pur folclorism, decorativ și popular".

După Al. Macedonski, Nichifor Crainic rămâne al doilea mare teoretician al poeziei și șef de școală de incontestabilă autoritate, cu toate că, măcar doi dintre creatorii marcanți ai propriei direcții, Lucian Blaga și Vasile Voiculescu, sunt mai importanți, ca poeți, decât el. Primul, ca poet al mitului și al

sacralităţii satului arhaic, al doilea ca poet al ortodoxiei naţionale, fiinţând cu ardoare românească în orizontul primar al mucenicilor creştini.

Faptul că Nichifor Crainic a fost profesor de teologie dogmatică la Institutul Teologic şi-a pus amprenta asupra poeziei lui, ecranată de concepte şi sâmburi de narativitate preluaţi din mitologia creştină, de o retorică liturgică, adaptaţi însă la spaţiul şi filosofia mioritică de sorginte populară. Aşa stând lucrurile, ilustrativul dogmatic pare mai puternic decât fiinţarea poetică.

Totuşi, marele context liric interbelic nu poate fi imaginat fără creaţia de vârf a lui Nichifor Crainic, care, cel puţin prin neconceptualizarea poeziei în termeni religioşi, rămâne de permanentă actualitate.

După cum se structurează, *Poemele de temniţă* sunt dovezi că poetul ar fi evoluat în alte direcţii şi la alţi parametri estetici - olimpianism al penitenţei, împăcarea cu lumea şi eludarea agresiunilor, fiinţarea şi încă poet structural ca predispoziţie originară - care a făcut critică de direcţie. Numai Maiorescu, Iorga, Lovinescu şi Ibrăileanu pot fi enumeraţi în această ipostază, de teoreticieni ai raportului dintre fenomenul estetic şi specificul naţional.

Astfel, gândirismul rămâne o ideologie culturală de mare originalitate, esenţializând virtuţi moral-creştine şi estetice, comandamente formative şi idealuri politice populiste, amalgamate superior sub emblema spiritualităţii creştin-ortodoxe. Din această doctrină nu poate rezulta, consecutiv, decât o poezie a apolinicului dacă doctrina creştină nu ar exclude asemenea categorii ale clasicităţii antice păgâne. Este drept că semnificaţiile fundamentale trimit la cu totul altceva, la o reprezentare simplă a creştinismului din icoane ori din mozaicurile bizantine, cu plugari biblici şi păstori-magi, Craii de la răsărit, cu Maica Preacurata, devenită Maria, femeie simplă de la ţară, cu chipul brăzdat de tristeţi, fiindcă fiul ei a fost răstignit. Şi - figură centrală - Iisus, cu chipul acelor români, sacerdoţi ai Binelui, plugari, ciobani ori haiduci care se jertfesc pentru salvarea sufletului comunitar. "Figura religioasă" este cea generată de acţiunea biblică: naşterea mistică, bunavestire, învierea sacră; semnificaţia ultimă a creaţiei s-ar afla în evoluţia sprituală spre sublima elevaţie, în extazul identificabil cu fiinţa divină.

O retorică de amvon, o anume secitate formală, ca şi exprimarea de extremă cerebralitate marchează rigoarea conceptuală a inspiraţiei, sigur antipoetică, dar în spiritul misticismului. O spune un doctrinar ca Nae Ionescu: "... misticismul presupune o disciplină mentală şi de atitudine, o preciziune şi o supraveghere tot aşa de severă - cel puţin tot aşa de severă ca cea a raţionalismului scientist" (*Sufletul mistic* în *Roza vânturilor*, editura "Roza vânturilor", Buc., 1990, p. 25).

Într-un alt articol, *Biserica ţăranilor* (p. 35), acelaşi Nae Ionescu notează: "... ortodoxia noastră ţărănească nu e atât o religie cu o biserică chezăşuitoare a credinţei, cât mai ales un fel de cosmologie în care elementele de dogmă strict ortodoxe se hipostazează în realităţi concrete; de ce, cu alte cuvinte, creştinismul a coborât la noi în realităţile imediate ale zilei, contribuind la

crearea unui univers specific românesc, obiectivat aşa de caracteristic în folclorul nostru."

Citatul din marele filosof ar putea fi cel mai temeinic şi mai semnificativ comentariu la poemul *Iisus prin grâu,* de exemplu:

IISUS PRIN GRÂU

Prin grâul copt, pe unde-aleargă şerpuitoarea mea cărare
Ce scapătă departe-n aur de glorioasa înserare,

Mi s-a părut că treci, Iisuse, precum treceai în vremea ceea
Gustând în mers prietenia pescarilor din Galileea.

Şi părul tău, încununându-l, juca o flacără bălaie
Şi soarele muia veşmântul drumeţilor în vâlvătaie.

Vorbeai... şi inimile toate se aninau de vorba ta
Şi le purtai ca o podoabă de ciucuri prinsă la manta.

Că vorba ta era mai dulce ca rodiile din Edom
Şi-nomenea Dumnezeirea şi îndumnezeia pe om.

Treceai... şi sângera în tine prigoana crudelor sinedrii,
În zări vă aşteptau gigantici, cu crengi ocrotitoare, cedrii.

Iar eu părea că merg în ceata de ucenici şi ucenice
Şi sfarăm şi eu, pentru cină, cu palmele-amândouă, spice.

Eram - socot - prea mult al lumii şi prea puţin al vrerii tale
Că pământeana grijă, Doamne, m-a-ntârziat, stingher, pe cale.

Pe-acelaşi galben grâu coboară acelaşi glorios apus,
Dar n-aud vorbele-ţi pe care evangheliştii nu le-au spus.

Trecură veacuri şi cu ele că treci din nou mi s-a părut
Şi-ţi caut urma luminoasă, în lutul moale, s-o sărut.

Conexiuni poetice interactive

Dacă am proceda la o analiză amănunţită şi comparativă, am putea descoperi în opera lui Nichifor Crainic multe texte pe care le cunoaştem, în aspectul lor general, din opera lui Lucian Blaga. Prieteni fiind, cei doi au scris de multe ori pe aceeaşi temă ori au pornit de la aceleaşi referinţe ori nuclee semnificante. Ambii au nişte: "terţine pentru prieteni", câte un îndemn: "veniţi după mine, tovarăşi", câte o imagine din cer şi eter a ţării. În ceea ce priveşte textul titular *Ţara de peste veac* rămâne neîndoielnic o capodoperă care ar trebui inclusă în manualele şcolare:

Spre ţara lui Lerui-Ler
Nu e zbor nici drum de fier, -
Numai lamură de gând,
Numai suflet tremurând
Şi vâslaş un înger.

Spre ţara de peste veac
Nesfârşire fără leac,
Vămile văzduhului,
Săbiile Duhului
Pururea de strajă.

Sus! pe sparte frunţi de zei,
Şovăielnici paşi ai mei!
Piscuri de-ntrebări - momâi
Să-mi rămână sub călcâi
Şi genuni de zare!

În ţara lui Lerui-Ler
Năzuiesc un colţ de cer.
De-oi găsi, de n-oi găsi
Nimenea nu poate şti -
Singur Lerui-Ler.

E aici vitalismul dezmărginirii, un refuz al intelectualismului sec şi sterilizant, o "beţie" de atotputernicia spiritului divin. În textul *Frumuseţea naturii* va nota: "În sensul teologic al frumosului... universul ne apare poleit cosmic, ca un reflex al frumuseţii supranaturale. Lumea e capodopera atotputerniciei creatoare a lui Dumnezeu şi armonia unitară în care se rânduiesc părţile ei componente exprimă în forme finite infinita înţelepciune plină de dragoste a creatorului. De aici decurge sofianismul estetic al naturii, - termen prin care trebuie să înţelegem făptura, - iar sofianismul ei are un caracter obiectiv şi atractiv, adică există în afară de noi şi e înzestrat cu capacitatea de a ni se comunica sau de a ne mişca sufletul. Cu alte cuvinte, natura nu e frumoasă, fiindcă ne place nouă, ci ne place fiindcă e frumoasă, fiindcă frumuseţea e proprietatea ei. Fie că suntem sensibili la această frumuseţe, fie că nu suntem, ea există independent de noi în virtutea faptului că a fost creată de Dumnezeu în lucruri." (În *Nostalgia Paradisului*, eseuri, Editura "Moldova", Iaşi, 1994, p. 113).

De o intensă circulaţie subterană s-au bucurat, ca şi "compunerile" lui Radu Gyr, poemele din "temniţele Aiudului", probabil fredonate prin exerciţiul mnemotehnic ca să nu fie uitate. Celebru rămâne *Unde sunt cei care nu mai sunt?*

- Întrebat-am vântul, zburătorul
Bidiviu pe care-aleargă norul
Către-albastre margini de pământ:
Unde sunt cei care nu mai sunt?
Unde sunt cei care nu mai sunt?

Zis-a vântul: Aripile lor
Mă doboară nevăzute-n zbor

Întrebat-am luminata ciocârlie,
Candelă ce leagănă-n tărie
Untdelemnul cântecului sfânt:
Unde sunt cei care nu mai sunt,
Unde sunt cei care nu mai sunt?

Zis-a ciocârlia: S-au ascuns
În lumina celui nepătruns.

Întrebat-am bufnița cu ochiul sferic,
Oarba care vede-n întuneric,
Tainele neprinse de cuvânt:
Unde sunt cei care nu mai sunt?
Unde sunt cei care nu mai sunt?

Zis-a bufnița: Când va cădea
Marele-ntuneric, vei vedea."

Fără să fie un poet de circulație, Nichifor Crainic, prin *Șesurile natale*, devine, în afara referinței gândiriste, cap de serie tipologică în ceea ce privește poezia câmpiei, unul din orizonturile care scăpau de subordonările tematice comuniste și, în esență, ofereau o varientare a spațiului mioritic blagian.

"Câmpia eternă" și "pădurea nebună", ca să combinăm două sintagme care nu-i aparțin, au făcut o notabilă carieră poetică. Oricum, originile acestei tematici se află în *Șesuri natale:*

Voi, șesuri nesfârșite sub ceruri lungi de vară,
Ca ele liniștite și luminând ca ele,
Pe-aici îmi înfloriră și-aici se scuturară
În mersul vremii, macii copilăriei mele.

... Voi șesuri dulci ca lenea și largi ca nesfârșirea,
Cu depărtări pe unde mirajele tresaltă,
Și sufletu-mi în care vi se răsfrânge firea
L-ați legănat cu râuri și-amieze laolaltă.

Eu nu cunosc revolta cu zbateri de furtună,
Simțirea-mi curge fără învolburări de valuri
Cum ale voastre ape se-mpacă și se-mbună
Cu lunga-mbrățișare a celor două maluri.

Și-n sufletu-mi cu doruri învăpăiate, care
Cuprind nemărginirea întinderilor voastre,
Sunt visuri fără nume ce cheamă-n depărtare
Ispititor ca Fata-Morgana-n zări albastre.

Şi poemul lui Vasile Voiculescu *Pe decindea Dunării*, poate figura în această secţiune. Să remarcăm totuşi că şi unii poeţi personalizaţi în alte direcţii ca Ion Gheorghe ori Mircea Dinescu au fost, la un anume prag al carierei lirice, solicitaţi de o asemenea subordonare în temă.

O teorie a specificului naţional

Umanizarea dumnezeirii şi îndumnezeirea omului constituie pentru Nichifor Crainic esenţa acţiunii religioase ortodoxe, dubla întruchipare desăvârşită prin Christos, fiul omului şi fiul lui Dumnezeu, raportat deci atât la Domnul ceresc, cât şi la fiinţa trecătoare. Scrie Nichifor Crainic: "Creştinismul e a doua creaţie a lumii, adică refacerea ei în har prin jertfa pe cruce a Mântuitorului. După căderea omului în păcat, singur Dumnezeu, autorul lumii, putea să aducă restabilirea mântuitoare, - din dragoste nemărginită pentru propria-i operă. Creştinismul creează lumea din nou, asociind pe om la lucrarea divină. Principiul acesta apare în întruparea Fiului lui Dumnezeu. Astfel, întruparea Mântuitorului şi ispăşirea păcatului omenesc prin crucificare deschid din nou poarta Paradisului spiritual".

Poezia lui Nichifor Crainic propune deci ca termeni de raportare credinţa şi câmpia, ortodoxismul autohton şi spaţiul mioritic al văilor dunărene. Nu mitul păgân din "substratum" - ca la Blaga -, ci religia în formele ei româneşti, şi nu alternanţa infinită deal/vale, ci ondulaţia fremătătoare, mioritică şi ea, a lanurilor de grâu. Altele sunt dimensiunile tradiţionalismului, alta codificarea simbolică şi complet diferită oficiază efluviile credinţei în poezia ortodoxistă a lui Crainic, decât în mitologia poetică blagiană. Şi figurile poetice sunt altele: puterea creatoare, icoanele, rugăciunea, Iisus prin grâu, îngerii plugari, deci nu pulsaţia cosmică, păcatul, misterul, dezmărginirea, încolţirea mirabilă, vatra arhaică.

Judecând doctrinar, creştinismul unui Blaga sau Arghezi - dincolo de particularizarea lor, dusă până la erezie - este mult mai primitiv - inclusiv în pseudo-periodizarea istorică - decât ortodoxia bizantină autohtonizantă a lui Nichifor Crainic, în care misticismul este obedient, pus în acord cu evangheliile. Blaga şi, aproape explicit, Arghezi aderă la creştinismul simplu al primilor adepţi martirizaţi din catacombele Romei imperiale. Transmutaţia semnificaţiilor estetice este însă mult mai rafinată.

Rămâne de remarcat faptul că, în cazul poeziei lui Nichifor Crainic, anumite noţiuni-cheie şi formule ale exegezei tradiţionale s-au perimat şi par a nu mai avea astăzi acoperire în substanţa operei. Idilismul de pildă - realitate a deviaţiei şi derivaţiei sămănătoriste - nu mai pare astăzi decât substanţă firească luminiscentă a credinţei divine. Superioara împăcare cu lumea nu trebuie revelată şi nu este "răsplata" pentru cei "aleşi" ca la Blaga, ci o consecutivă rezultantă a credinţei. Pentru a ajunge la sublima divinaţie nu e

necesară o complicată suprastructură filosofică, ci numai simpla proiecţie a credinţei.

Misticismul habotnic pare chiar o blasfemie într-un cosmos dominat de un Dumnezeu bun şi blând care fiinţează la nivelul umanului şi ca atare nu mai trebuie contactat prin ezoterism. Nemaiexistând teama escatologică, omul, marcat de nostalgia paradisului, poate să descopere grădina raiului în pură terestritate. Cu alte cuvinte, dominanta religioasă a absorbit în timp distinctivităţi precum tradiţionalism ori idilism.

Celebrul arhitect G. M. Cantacuzino spunea, aproximativ, că, dacă ar trebui să-şi reprezinte spaţiul originar şi specific românesc, atunci ar configura orizontalitatea infinită a câmpiei pe care ar tăia-o cu o cumpănă de puţ. Cerul câmpiei şi câmpia cerului delimitează şi epuizează orizontul fizic şi spiritual al "ţării de peste veac" care reprezintă exhaustiv spaţiul mistic şi mioritic al poeziei lui Nichifor Crainic, evident cu un sens complementar, dacă nu polemic, la celebra reprezentare blagiană a matricii stilistice originare. Istoriceşte vorbind, demersurile crainiciene pentru o teorie a specificului naţional sunt anterioare construcţiei filosofice a lui Lucian Blaga.

În anii '70 mai mulţi poeţi tineri au speculat dimensiunea mitologic-estetică a "câmpiei eterne", începând cu George Alboiu, dar reformulată şi de alţii: Gheorghe Istrate, Paul Tutungiu, Marius Stănilă ş.a. Perspectiva acestor poeţi nu excludea exprimarea existenţială a unui "dincolo" de gloria pământească, spre fericirea cerească, dar, încă şi mai subliniat se configura o viziune subteranee, intrând vizibil în polemică cu "şesurile natale" crainiciene de plenitudine umană prin spiritualizare creştină.

Ceea ce denotă că, treptat, poezia a devenit un idiom stilistic al apocalipticului secolului al XX-lea şi, aproape firesc, la sfârşit, a ajuns diabolizata lui victimă.

Absenţa, pe de o parte, a conştiinţei religioase, iar pe de alta nerecunoaşterea poeziei lui Nichifor Crainic, a condus la asemenea suprasemnificaţii terifiante.

Reapariţia poeziei lui Nichifor Crainic în contextul cultural aduce un spor de credinţă, pietate, înţelegere şi linişte în grăbita şi contorsionata epocă în care fiinţăm.

AURELIU GOCI

TABEL CRONOLOGIC

1889 - *22 decembrie.* Se naşte Ion Dobre, fiul ţăranilor Ion şi Stana Dobre, cel care va deveni poetul, publicistul, eseistul şi exegetul dogmaticii ortodoxe Ion Nichifor Crainic. Comuna Bulbucata, pe Neajlov, cam la 35 de km de Bucureşti se află în bazinul hidrografic al Argeşului, pe a treia terasă a Dunării, în plină Câmpie Română. În fostul judeţ VLASCA s-au născut şi alţi scriitori: Udrişte Năsturel (Hereşti), Nicolae Cartojan (Călugăreni), Ion Vinea (Eugen Iovanache, Drăgăneşti-Vlaşca), Tudor Vianu (Giurgiu), I. A. Bassarabescu (Giurgiu) ş.a.

1896 - Începe şcoala primară în satul natal, sub îndrumarea lui Constantin Spânişteanu, care va rămâne unul din celebrele chipuri de învăţători, alături de Popa Duhu, Bazil Drăgoşescu ori Domnul Trandafir.

1903 - Termină şcoala primară, repetând clasele I şi a V-a.

1904 - Devine elev la Seminarul Central din Bucureşti, prin dorinţa şi voinţa tatălui său, ţăran luminat ştiutor de carte şi cu aplecări cărturăreşti.

1907 - În clasa a III-a debutează cu o poezie în revista *Spre lumină* din Iaşi. Până în 1912 mai colaborează la: *Ramuri* (pseudonim Victor Raţiu), *Luceafărul* - Sibiu (pseudonim D. I. Nichifor), *Semănătorul* - Iaşi (pseudonim D. I. Crainic), *Viaţa românească* şi alte publicaţii.

1912-1916 - Student la Facultatea de Teologie din Bucureşti.

1916-1918 - Este mobilizat ca sergent T.R. şi evacuat la Iaşi cu activitate publicistică şi literară la *Neamul românesc* al lui Nicolae Iorga şi *Ramuri* (D. Tomescu şi C. Făgeţel) mutate la Iaşi.

1919 - Marea revistă *Luceafărul* se mută la Bucureşti, iar Octavian Goga îi încredinţează conducerea.

1920-1922 - Face studii teologice la Viena cu profesori celebri. Este membru al Academiei "România Jună" a studenţilor români de la Viena.

1921- Începe să colaboreze cu poezii, note şi eseuri la revista *Gândirea* care apare la Cluj.

1922-1930 - Consilier cultural la Fundaţia Culturală Principele Carol (1922-1927) apoi Regele Mihai (1927-1930) sub patronajul căreia funcţiona Cultura Naţională.

1923-1930 - Sub îngrijirea sa apare *Cartea vremii*, colecție enciclopedică (28 de titluri) în care se publică scriitori români și străini.

1926-1944 - Conduce efectiv revista *Gândirea* care se mutase la București, după ce Cezar Petrescu părăsise redacția. A condus-o atât sub aspect redacțional, cât și material, până la 23 August 1944. Prin articolele sale de direcție, prin eseuri, studii și cronici se creează o direcție național-tradiționalist-ortodoxistă cu mare reverberație în cultura română.

- *aprilie 1926* - Secretar general la Ministerul Cultelor și Artelor (Vasile Goldiș - ministru).

1926-1931 - Profesor de teologie la Chișinău.

1927 - Delegat la Congresul Mondial al Scriitorilor de la Bruxelles (PEN Club)

1927-1928 - Colaborează la *Curentul* lui Pamfil Șeicaru.

1927 - Deputat independent de Vlașca în timpul guvernului Iuliu Maniu

1929 - Delegat PEN Club la Viena

1929-1931 - Îngrijește "Colecția Gândirea" (nouă numere) în care se publică opere ale scriitorilor români (Mateiu I. Caragiale, Gib I. Mihăescu)

1930 - Laureat al Premiului Național de Poezie.

1932-1933 - Înființează și conduce ziarul *Calendarul*

1932-1944 - Profesor universitar la Facultatea de Teologie din București

1940 - Doctor Honoris Causa al Universității din Viena.

1940-1941 - Ministru al Propagandei Naționale în guvernul Gigurtu (trei luni) și Antonescu (patru luni)

1941 - Membru titular al Academiei Române. Discurs de recepție: *Elogiul lui Octavian Goga* (al cărui loc îl ocupă după moartea acestuia) cu un răspuns al lui Lucian Blaga.

1944 *august* - 1947 *iunie* - Pribeag prin Transilvania, căutat de comuniști. În 1945 fusese condamnat la închisoare pe viață în lotul ziariștilor. Aceștia vor fi reflectați și de Lucian Blaga în romanul *Luntrea lui Caro* vor constitui materia fierbinte a extraordinarelor memorii *Zile albe, zile negre*

1947 *iunie* - Este arestat și deținut la Ministerul de Interne și la închisoarea Văcărești. I se anulează vechea sentință din 1945 și procesul se re-judecă. În 1948 procesul se întrerupe și rămâne deținut fără sentință judecătorească, timp de 15 ani la închisoarea Aiud.

1962 - Este eliberat din închisoare, apoi numit redactor-șef la revista *Glasul Patriei*, ediția pentru străinătate.

1968 - Este pensionar.

1972 - La 20 august 1972, moare la Casa Scriitorilor de la Mogoșoaia

A. G.

BIBLIOGRAFIE

Opera poetică

ŞESURI NATALE, Editura Ramuri, Craiova, 1916.
ZÂMBETE ÎN LACRIMI, Editura Alcalay, Bucureşti, 1916.
DARURILE PĂMÂNTULUI, poezii, Editura Cartea Românească, 1920, două ediţii.
PRIVELIŞTI FUGARE, 1921
ŢARA DE PESTE VEAC, Editura Cartea Românească, 1931; ediţia a II-a, Editura Cugetarea, 1936.
POEZII ALESE 1914-1944, în selecţia autorului, Editura Roza Vânturilor, Bucureşti, 1990.
ŞOIM PESTE PRĂPASTIE, versuri inedite, create în temniţele Aiudului, Editura Roza vânturilor, Bucureşti, 1990.

Articole

Icoanele vremii, 1919
Puncte cardinale în haos, 1931
Ortodoxie şi etnocraţie, 1937
Nostalgia Paradisului, 1940

REFERINŢE CRITICE

"CRAINIC NICHIFOR, poet, eseist român (Bulbucata, Vlaşca - 1889). Colaborator şi conducător, începând din 1926, al revistei *Gândirea*, organ al tradiţionalismului literar român între cele două războaie mondiale: a publicat culegeri de poeme: *Şesuri natale* (1916), *Darurile pământului*, (1920), *Ţara de peste veac* (1931). Eseist şi filosof, a dat, în sensul teologic al frumosului, *Puncte cardinale în haos* (1936), *Nostalgia Paradisului* (1940), şi *Ortodoxie şi etnocraţie* (1940), primele elemente ale unei doctrine care caută să întemeieze pe ortodoxia bizantină şi tradiţia naţională, noua spiritualitate a elitelor româneşti."

Din "GRAND LAROUSSE"

"Opera lui Crainic se ridică de la cele mai adânci rădăcini ale spiritualităţii româneşti, se naşte lângă păstor şi lângă ţăran, în sat şi în colibe, împotriva tuturor ambiţiilor de artă pură, împotriva oricărui steril intelectualism. Crainic propune o artă salvatoare şi edificatoare, ca aceea creată în Sfânta Sofia şi "Divina Comedie", adică realizatoare a acelei frumuseţi sofianice care se oglindeşte în formele sensibilului."

Din DICCIONARIO ENCICLOPEDICO SALVAT
Barcelona, Madrid, Buenos Aires

"Nichifor Crainic e cel mai reprezentativ poet al soarelui în toate ipostazele lui, în literatura noastră. Poezia lui Nichifor Crainic se vădeşte tot atât de profund creştină ca şi personalitatea lui".

prof. univ. dr. Ovidiu PAPADIMA

"Nichifor Crainic a fost un gânditor creştin ortodox. Dar a fost nu numai un gânditor al ortodoxiei, ci şi un trăitor al ei."

preot prof. univ. Dumitru STĂNILOAIE

"Nichifor Crainic şi-a trăit viaţa sub semnul dăruirii. Spiritul de jertfelnicie a fost, de bună seamă, pecetea vieţii şi a lucrării sale printre oameni".

preot S. DIMANCEA

"Când am deschis cartea dlui Nichifor Crainic... Am simţit în ea duhul acela patriarhal, aşteptând mereu ca minunile să prindă, ca porumbeii a-mi ciuguli din palmă, precum şi acea mireasmă de străvechi sipet în care stau paftale şi veştminte strămoşeşti.

Ţara de peste veac înseamnă pentru scrisul lui Nichifor Crainic ceea ce grecii puneau pe capetele învingătorilor olimpici. Filtrată prin luminişurile sufletului, adânc precum apele unui cristal, poezia de aici este rând pe rând, dură, caldă, melodică./.../

O hartă cu toate amănuntele topografice ale geografiei poetice a dlui Nichifor Crainic este foarte greu de construit. Tradiţionalist în *Darurile pământului*, altoind sămănătorismul pe trupul tânăr al unui ortodoxism până la el încă neexploatat, dotat cu o intuiţie aproape primară şi dură a faptului poetic în esenţa lui cea mai pură... dl Nichifor Crainic a îmbrăcat astăzi vagi haine moderniste./.../ Expresia începe să capete un început eliptic, gândul joacă mai mult pe marginea versului, iar cuvântul nu mai defineşte scurt o stare, ci o inefabilă întortochere.

HORIA GROZA în *Rampa*, vineri 25 decembrie 1931

"Poezia lui Nichifor Crainic avea o rezonanţă conceptuală şi afectivă în peisajul literar al epocii, încât ea nu putea trece peste ecranul vremii fără înregistrarea unor mărturii de mare elocvenţă. Gravată pe diagrama largă a relaţiei dintre tradiţie şi modernitate, opera lui Nichifor Crainic se configurează ca un semn al tradiţionalismului interbelic. Ea este extaz şi rugăciune, evocare a şesurilor natale şi proiecţie afectivă, nostalgie a purităţii şi act de expiere, muzică şi sens. Rapsod al darurilor pământului şi al trecerii anotimpurilor, spirit titanian şi pământean, robit corpului trecător, poet al marilor stări stihiale, dar şi al anotimpurilor ce marchează ipostaza omului ca proiect spre moarte..."

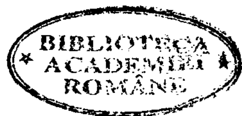
"Poezia profesată de Nichifor Crainic este limpede, fără excese ornamentale. Ea nu cultivă patetismul strident, nici descriptivismul pur. Ea nu este exclusiv creştină, ci doar fideistă şi emoţională. Ea nu este strict conceptuală, ci un derivat nuanţat dintr-un complex patrimoniu doctrinar.

Frustă, declarativă, confesivă, poezia lui Nichifor Crainic rămâne cu precădere expresia unei civilizaţii agreste. Şi în opera sa «veşnicia s-a născut la sat». Peste vatra rustică pluteşte spiritul lui Dumnezeu, din ea răsună cântecul tracic, patria fiind pământul nostru al tuturor, în care dorm pentru veşnicie eroii, martirii, strămoşii.

Nichifor Crainic nu cultivă etnografismul pictural, nici versul abstract. Poezia rămâne mereu în ţara ei de emoţie, imagine şi cuvânt./../ opera sa majoră a fost realizată până în 1944.

Credinţa şi creaţia au făcut din el un unicat, un semn al devenirii conştiinţei româneşti, un spirit «angajat» faţă de Dumnezeu şi faţă de oameni."

ROMUL MUNTEANU *Poezia lui Nichifor Crainic,* în volumul *Jurnal de cărţi,* vol. 5, Editura Libra, Buc. 1994, pp.78-81.

CUPRINS

Prinos / 5
CÂNTECELE PATRIEI / 7
1916-1918
Patria / 7
Magii / 9
Moş-Crăciun 1917 / 11
Un cântec de-o zi / 13
Departe, în tristul oraş... / 14
Cântecul pământului / 15
Durere / 16
Sus inima! / 18
Mater dolorosa / 19
Vecernie / 20
ŞESURI NATALE / 21
Şesuri natale / 21
Poetul / 23
Românițele din vale / 24
Dimineața / 26
Amiaza / 28
Copacul / 29
Un cântec pe secetă / 30
Alma mater / 31
Romanța verii / 32
Carmen veris / 33
Lacul / 35
Toamna / 36
Sfârşit de vară / 37
Cântec de toamnă / 38
Cules de vii / 39
Catren / 40
Berze / 41
Terține pentru mâna ta / 42
Dimineața de mai / 43
Terține pentr-un arbore / 44
ARHAICE / 46
Haiduci / 46
PLOAIE CU SOARE / 48
Ploaie cu soare / 48
Sub specie aeternitatis / 49
De profundis / 50
Cântece / 51
Arta şi iubirea / 53
Romanța din urmă / 54
EPILOG / 56
Terține pentru prieteni / 56
ȚARA DE PESTE VEAC / 58
Țara de peste veac / 58
Cântecul Dunării / 59
Iisus prin grâu / 60
Reculegere / 62
Cântec de pescar / 63
Terține patriarhale / 64
Elegie / 66
Jgheabul / 67
Molimă / 69
Sub curcubeu / 70
Vila Blanca / 71
Cântecul apei / 72

Glas din câmp / 73
Euthanasie / 74
Cântec de-adormire / 75
Trup de fum / 78
Progres / 79
Cântec tracic / 81
Eu am trăit / 82
Ţărmul de dincolo / 84
ŞOIM PESTE PRĂPASTIE / 85
Eu / 85
Şoim peste prăpastie / 87
Ucenicul / 88
Unde sunt cei care nu mai sunt? /89
Enigmă / 90
Portret / 91
Oaspele / 92
Dezrădăcinat / 93
Balada doinei / 95
Închinare / 97
Cântec bolnav / 98
Elegia împlinirii / 99
Doina mea / 100
Când mugurii surâd a floare / 101
Limită / 102
Mustrările / 103
Cântec strămoşesc / 105
Nu e la fel / 106
Seară murgă / 107
Rugăciunea din amurg / 108
Milogul / 109
Sălcii elegiace / 110
Seceriş / 111
Amintirea / 112
Marea / 113
Cocorul / 114
Cântec de primăvară / 115
Cântecul nuferilor / 116
Glumă fantezistă / 117
Imnul păcii / 118
Elegie romană / 119
Laudă / 120
Rugăciune pentru pace / 122
Întuneric / 123
Cântecul potirului / 124
Vecernie / 126
Cântecul norilor / 127
Bufniţa / 128
Însămânţare / 129
Floarea-soarelui / 130
Familiară 131
Rugăciune / 132
Noapte de groază / 133
Noaptea Învierii / 134
Edera / 137
Dolores / 139
Cântec de după gratii / 142
O păsărică / 144
Cântecul foamei / 145
Pe culmea stearpă / 146
Singurătate / 147
Ucenicul / 148
Ucenicul -variantă / 149
POSTFAŢĂ / 151
TABEL CRONOLOGIC / 159
BIBLIOGRAFIE / 161
REFERINŢE CRITICE / 163

